

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izahaja vsak — Cena mu je 15 K na leto. — Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. — Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisal in dopisal se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Vsem organizacijam VLS!

Iz nekaterih občin še nismo dobili seznama zaupnikov. Pozivljamo vse organizacije, da takoj izvolijo v smislu novega poslovnika zaupnike in jih nam vsaj do 28. februarja zanesljivo naznani.

Tajništvo VLS.

Krona jemlje slovó.

(Največji uspeh liberalne vlade.)

Liberalno časopisje je pred mesecem dni dvignilo velik krik, da je edino njih zasluga, da se je rešilo valutno vprašanje tako srečno. To je zatrjevala tudi »Domovina«, ki je dr. Žerjavovo glasilo, poleg vseh drugih liberalnih glasil. Mi liberalcem drage volje priznamo, da je edino njih zasluga, da se našemu ljudstvu vzame tri četrtine njegovih prihrankov. To jim drage volje priznamo in jih tudi zagotavljamo, da jim tega naše ljudstvo ne pozabi. Samostojni liberalni kmetje in vsi, ki trobijo v njih rog, bodo čez nekoliko časa to naši stranki natovorili; to so storili klerikalci, oni so vsega krivi, ne pa mi, ki smo šli dr. Žerjavu podokenco pet in smo ga s tem držali na krmilu.

Glede zamenjave samo sledeče: V pokrajinah, ki so pripadale prejšnji kraljevini Srbiji, se je začelo zamenjavanje že 3. februarja. V ostalih pokrajinah se je pa začelo dne 16. februarja. Iz prometa se jemljejo bankovci po 20, 50, 100 in 1000 kron. Po deželi zamenjujejo davčni uradi. Za iz prometa vzete bankovce se dobi bankovec ali kakor se imenuje: kronsko-dinarska novčanica, ki ima tiskan iznos v dinarjih in 4kratni iznos v kronah. Za 40 K se dobi tedaj novčanica, ki ima tiskano 10 dinarjev ali 40 K.

Rešitev valutnega vprašanja nam očitno kaže, česa so zmožni ljudje, ki hočejo ljudstvo samo farbati. Kako imenitno je valutno vprašanje rešeno, nam kaže najbolj kurz ameriškega dolarja, ki je veljal 14. januarja v Zagrebu 87 K, danes pa 124 K.

Res je naše gospodarstvo med vojsko mnogo trpelo, a takega udarca le ni bilo, kot je sedanj in sicer po zaslugi gospodarskih strokovnjakov, kot so gospodje dr. Žerjav, dr. Brezigar in bratci. Zapomnimo si to.

Napad na čast in pravico kmetškega ženstva.

Že dolgo govorijo, da bodo v Sloveniji občinske volitve. Liberalni listi sedaj poročajo, da so pred dnevi liberalni in socialistični ministri v skupnem ministrskem svetu potrdili novi občinski volilni red za Slovenijo. Ali se bo naše ljudstvo po tem volilnem redu tudi resnično volilo svoje občinske odbore, o tem danes še ni izrečena zadnja beseda. Liberalni ministri obračajo, ljudstvo pa še lahko ves ta strankarsko prikrojeni načrt preobrne. Zanimajo pa naše ljudstvo, kako je liberalna in socialdemokratska gospoda po tem načrtu nameravala deliti volilno pravico. Eni kakor drugi se imenujejo demokrate. Očlovek bi torej mislil, da hočejo vlado vseh ljudskih slojev, da se naj vsi polnoletni državljani pritegnejo k sodelovanju in sodelovanju pri vseh samoupravnih zastopih. In kako je v resnici? Kar govorijo, je le videz; kar dejansko hočejo, so pokazali z občinskim volilnim redom. Le moč njihovih strank jim je merilo državljskih pravic. Zato poznajo državljane dvojnih vrst. Ene, ki naj imajo volilno pravico, druge zopet, ki jim nasilno odrekujejo volilno pravico. Ti drugi so jim državljani druge vrste. Oni naj imajo le dolžnosti, delo, trpljenje, davke, volilne pravice pa ne. Demokratični so milostno le za one, o katerih so trdno prepričani, da bi utegnili z njimi voliti, za druge seveda to načelo ne sme veljati.

Čuj, kmetško ženstvo! Liberalni in socialdemokratski ministri so te oropali volilne pravice. Volilna pravica je splošna, a za te ne velja. Pa to še ne bi bila žalitev in največje ponižanje. Žalitev in napad na čast kmetškega ženstva je v tem, da ga namenoma zapostavljajo za tovarišice drugih stanov, ki so jim prisodili volilno pravico. Mar je kmetško ženstvo, mar so služkinje po mestih, ki so večinoma s kmetov doma, manj vredne, kakor mestne gospodične in delavke po podjetjih? Zakaj priznavajo tem volilno pravico, zakaj jo kmeticam odrekujejo? Zakaj naj bi se volilna pravica, ki je splošna državljanska pravica, ustavljala pred vrati kmetških hiš in bajt? Zakaj se v dobi demokracije ustvarjajo državljanke dvojne vrste? Ene, ki imajo v politiki besedo, druge, ki so politično brezpravne? Mar je kmetško žen-

stvo za državo manjšega pomena, kakor tovarišice v drugih poklicih? Mar je kmetško delo manj vredno od drugega? Z zakonsko naredbo ponižujejo čast kmetškega ženstva, z zakonom veržijo z njihovimi političnimi pravicami.

In kje je zadnji razlog za ta politični rop? Ta ošabna liberalna gospoda se dobro zaveda, da bi utegnili kmetško ženstvo temeljito zmešati njihove politične račune. Kmetško ženstvo ne bo nikdar podpiralo s svojimi glasovi liberalnih prizadevanj za protikrščanski zakon, za protiversko vzgojo otrok, za zatiranje in usužnjevanje Cerkve, za razkristjanjenje vsega javnega življenja. Ti glasovi so jim napoli, ko gredo smotreno za naštetimi cilji. Zato pa ne imej kmetško ženstvo volilne pravice. Kaj njim mar, če pomeni to navaden politični rop, ponižanje in zapostavljanje, pravcati atentat na čast in pravico kmetškega ženstva!

Vprašamo: Kmetško ženstvo, ali boš ta napad na svojo čast in pravico mirno prenašalo? Vse kmetško ženstvo cele Slovenije, ki se zaveda svoje ženske časti, se ora dvigniti in zahtevati ravnopravnost z tovarniškimi in mestnimi ženskim. Kmetke žene in dekleta nosijo velik del produktivnega kmetškega dela, zato tudi naj odločneje ugovarjajo zoper to ponižujoče zapostavljanje. Kmetke žene in dekleta se naj pa tudi zavedajo, da hočejo nasprotna liberalne stranke preko njihovih glasov izpeljati svoj protiverski program. Prepričile ga boste le, če se boste zanimale za javno politično življenje in uživale politične pravice. Zato povzdignite glas, dokler je čas.

** Kaj vse se govori proti slovenskim duhovnikom, zveš v knjižici: Primate tatú. Beri jo!*

Knjižica: „Primate tatú“ se kupi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Bodimo na straži!

Nekateri samostojni kmetje strašijo naše volivce, ki so pod pretvezo laži podpisali kandidatno listo Samostojnih (in so sedaj spoznali njih laži in preklicali podpise), da bodo kaznovani in da za 3 leta izgubijo volivno pravico itd.

To ni res, ker za to še ni postave. Ne dajte se begati in ostrašiti!

Preklice naredite tako-e:

Podpisani v navzočnosti dveh sopolisanih prič izjavljam, da prekličem podpis na kandidatni listo Samostojne kmetijske stranke ter obenem izjavljam, da bom glasoval za kandidatno listo Slovenske ljudske stranke.

To podpisite in še dve priči ter obvestite o tem tisto osebo, katera Vam je predložila v podpis kandidatno listo nasprotna stranke.

Možje in mladeniči! Tu se gre za načela in ne za lokalne občinske volitve, četudi nasprotniki drugo trdijo. Naj Vam navedem samo en primer. Ko sem se zadnjič vozil od Uršnega sela do Novega mesta, sem poslušal pogovor enega brezverca socialista in enega gospoda Samostojnega kmeta, ki sta sledeče modrovala: Socialist pravi: »Ja, Vi kmetje, ne boste še nič naredili, dokler boste molili tistega lesenega boga. Vi morate ljudstvo od tega odvrtiti. Vi morate tako narediti kot so na Češkem naredili.«

Samostojni kmet se pa opravičuje in pravi: »Ja, saj bo tudi to prišlo, saj mislimo tako, pa naenkrat ne moremo. Najprvo moramo gledati, da zmagamo pri občinskih volitvah, potem bo že lažje. Ker kakor bodo izpadle občinske volitve, tako bodo potem tudi državnozbornske, to je gotovo. Potem bomo pa že lažje delali.«

Jaz to poslušam, nato pa reče: »Slišita, vidva pa prav dobro harmonizirata skupaj, en socialisti demokrat in en gospod samostojni kmet. Socialist se zgraža, da ljudstvo ni zmožno za napredek, dokler moli tistega lesenega boga, to je treba odpraviti. Samostojni pa pravi: Ja, to bo že vse prišlo potem!«

Tu imate, kmetje, bolj jasen program Samostojne kmetijske stranke, kot pa v rdeči knjižici in kot ga v javnosti razvijajo. Ker to bo vse prišlo še potem! ko bodo enkrat dobili mal moči med našim dobrim kmetiskim ljudstvom, katerega znajo razni liberalni birtje in stari liberalci na tako zviti način loviti v svojo stranko.

Seveda bo »Kmetijski list« občital »Domoljuba«, da je lažnik in najgrši list na svetu, pa to nič ne pomaga. Samostojnineži gredo smotreno v boj proti verskemu prepričanju, četudi to še skrbno skrivajo. Bodimo na straži!

Perc.

Slovenska kmetijska družba

Že večkrat smo povdarjali v »Domoljubu« važnost Slovenske Kmetijske družbe, ki je edina strokovna ustanova našega kmetijskega stanu. Zalibog se še vse premalo naš kmet zanima za to velevažno ustanovo, ki bo v bodočnosti še mnogo večjega pomena. Družba ima danes svoje podružnice po celem ozemlju Slovenije in dolžnost vsakega kmeta je, da je tudi ud najbližje podružnice. Kjer še ni podružnice, naj se ustanovi, kar je potrebno javiti glavnemu odboru Slov. Kmetijske družbe v Ljubljani. Pravi ud Kmetijske družbe je oni, ki plača članarino vsaj do 31. marca vsakega leta. Članarina znaša letnih 16 K. Za to vsoto se dobiva štirinajst dnevnik »Kmetovalec«, ki ima strokovno poučne članke in kateri je sam vreden 16 K. Že vsled »Kmetovalca« bi moral biti vsak kmet član Kmetijske družbe. Poleg tega imajo udje pri nakupovanju poljedelskih potrebščin velike ugodnosti.

Vinorejci lahko letos naroče prepotrebno modro galico, ki bo v prosti trgovini dosegla gotovo ceno nad 20 K za kilogram. Pri podružnici Kmetijske družbe jo pa dobe po 12 do 13 K. Že sama ta razlika v ceni modre galice da večkrat odtehta članarino 16 K. Vinorejci naj pristopijo takoj k podružnici, naj plačajo članarino in naj se naroče na galico, ker naročila se sprejemajo samo do 29. februarja. Kupnino je potrebno takoj plačati. Neudje bodo tudi lahko dobili galico, če bo kaj ostalo, bodo pa morali plačati za kilogram do 2 K več.

Ostali udje: Kmetijska družba stremi za tem, da preskrbi svojim udom, posebno pa onim, ki nimajo semenskega krompirja in žita, potrebno seme. Ugodnosti se pa ima tudi pri nabavi umetnih gnojil in tudi še pri drugih potrebščinah.

Dolžnost in korist vsakega kmeta je, da se vpiše za člana. Navodila glede ustanovitve in vodstva podružnice se dobe v p. številki Kmetovalca od 31. jan. t. l.

Westfalski slovenski rudarji kličejo Američane na pomoč.

Naši rudarji na Westfalskem trpe glad in pomanjkanje in nihče se jih ne spomni. Ko so ti westfalski rudarji brali, da so amerikanski Slovenci poslali v domovino zaboje bogatih daril, so se ohrnili s pristržno prošnjo do amerikanskih Slovencev, naj jim priskočijo na pomoč. Kaj so trpeli slovenski rudarji v Nemčiji med vojno, opisujejo v pismu tako:

Posebno hudo se je godilo nam inozemcem, nam Slovencem v renskem-westfalskem industrijskem okraju. Ali to pa ne zato, ker bi nas prezirale nemške oblasti, — nam je bilo oddeljenega ravno toliko, kakor vsakemu Nemcu — nego zato, ker so bile takšne razmere. Nemci so imeli svoje sorodnike in znance na deželi in tako so dobili brez državnega dovoljenja

marsikaj, česar mi nismo bili deležni. Poljaki so dobili vedno lepe masne zaboje iz vzhodne domovine. Samo mi Slovenci smo bili navezani sami nase in na preživilne urade. Za življenje smo imeli premalo, za smrt preveč. Mi smo bili najubožnejši med ubogimi. In pri tem smo morali opravljati dan zadnem svojo težko dolžnost v jami ob slabem zraku. Ko smo prišli po težkem delu zopet na ljubi božji dan, tedaj nam je ob skupnem umivanju in ob pogledu na drug drugega prišlo čelo pravo izpoznanje, kakšni reveži smo. Videli smo, da nismo več ljudje, nego pravi okostnjaki. In ko smo se vračali domov, kjer naj bi nas čakalo dobro kosilo, srečna žena in veseli otroci, smo dobili žal kosilce, ki nam ga je mogla napraviti skrbna žena — bilo je zelo borno, ponajvečkrat samo korenje ali koleraba. Krompir nam je bil slasčica, a o zabeli ni bilo ne duha, ne sluha. Pogled na žalostno ženo in blede obraze naših ubogih otrok nam je presunjal srce.

Ali pomagati si nismo mogli. Morali smo prenašati vse trpljenje in težave. In vse to je povzročila blokada.

Grozno žetev je imela smrt, ali to pa ne samo na bojnem polju, nego tudi v zaledju med našimi vrstami. Jetika in druge nalezljive bolezni so zahtevale ogromno število človeških žrti. Sedaj je vojna končana, ali razmere še niso veliko boljše od onih med vojno. Vojna je izgubljena za Nemčijo, in povsod je občutiti to dejstvo. Masčobe, ki nam jo je manjkalo v vojnem času, tudi sedaj ni. Slabi vojni kruh je še zmerom naša hrana. Z ohleko je zelo slaba. Oblačila, ki so bila med vojno preobrnjena in krpana razpadajo polegoma popolnoma. Novo obleko kupiti je za družinskega očeta pri sedanjih visokih cenah nemogoče. Vdove in sirote, katerih možje in očetje so padli v vojni, so v strašnem pomanjkanju in grozni bedi. Doslej še niso dobili nobene podpore iz Jugoslavije. Moža in očeta — najdražje na svetu, so izgubili. Vpadla in blede obličja teh ubogih otrok jasno pričajo, da jih je vse, tudi njihova domovina zapustila.

Svojeja konzulata še nimamo tukaj. A beda je velika, in kje dobiti pomoči? Kje najdemo usmiljenje? Nemčija je zapuščena od celega sveta in njo vred tudi mi Slovenci na Nemškem. Poročilo v ljubljanskem »Slovincu« nas je navdalo z novim upanjem. Ljubi rojaki! Če toliko darujete za svoje v stari domovini, potem boste imeli nekaj srca tudi za svoje uboge rojake v Nemčiji, ki jim je ta grozna, kruta vojna prizadjala toliko zla in gorja. Prešinjeni s temi nadami so se Slovenci v renskem westfalskem industrijskem okraju združili, da bi s združenimi močmi vsaj nekoliko olajšali to bedo in siromaštvo.

Odsposaj podpisani odbor je pripravljen storiti vse potrebne korake. Zato se na vas, preljudi rojaki v Ameriki, obračamo z naslednjo prošnjo:

Pomagajte svojim ubogim rojakom v Nemčiji! Tu je, tako mislimo, 2500 slovenskih in 50 hrvaških družin. Tukajnji uradi so nas pripravljeni podpirati v pravilnem in pravičnem razdeljevanju darov. Podpisani odbor se hoče natanko ravnati po navodilih iz Amerike. Saj ima samo blagor svojih rojakov v mislih.

Koncem pisma so podpisani odborniki društva sv. Barbare za slovenske rudarje v Gladbecku. Verodostojnost podatkov potrjuje županstvo v Gladbecku.

Kaj pa pri nas? Ali se kdo briga za te zapuščene Slovence? Prejšnji teden so prinesli ljubljanski dnevnik poziv nekega ruskega kružoka v Ljubljani na vsa društva k sestanku, da se pogovore o nabiranju darov za stradalce — Petrograjčane.

Dvignite mlečno produkcijo!

Mleka in mlečnih izdelkov, kakor masla in sira, potrebovale so srednjeevropske države, Nemčija in Avstrija, že pred vojsko veliko več, kakor so jih proizvajale same; zaradi tega so bile že takrat vezane na uvoz mlečnih izdelkov. Maslo se je uvažalo iz Danske in Nizozemske, sir pa iz Švice, Italije in Ogrske; na Dunaj in v druge večje kraje v Avstriji se je dovažalo polovico mleka in masla iz Ogrske. Nemčija je imela pred vojsko okoli 11 milijonov krav, ki so dajale povprečno 2000 litrov mleka na leto, torej skupaj 22 milijonov litrov mleka. To pa seveda ni zadoščevalo, ker v Nemčiji se je porabilo posebno veliko surovega masla. Prusi in tudi drugi Nemci morajo imeti pri kavi, čaju in sploh pri vsaki priliki svojo »Butterstulle«, to je kruh, dobro namazan s surovim maslom; ko je pa začelo tega pomanjkovati, ga je morala dostikrat nadomestovati marmelada. Hrana iz mlečnih izdelkov je gotovo dobro vplivala na telesno trdnost in zdravje ljudstva; tudi v nemški armadi so bili skoro vedno preskrbljeni z maslom in pa tudi drugim res redilnim živežem in ne s kakimi praznimi, nič ali malo redilnimi nadomestili. Vsled tega so bili tudi nemški vojaki bolje rejeni in trdnější, kakor na primer avstro-ogrski. Ko je postala produkcija mleka v vojski vsak dan manjša, skušali so Nemci uvažati mlečne izdelke v kolikor mogoče visoki mci iz Danske, Nizozemske in Norveške, poleg tega so se pa poprijeli doma z uspehom kozjereje. Koze so dajale po 500 litrov mleka na leto, sedaj pa upajo z umnim ravnanjem prisiliti koze, da bodo dajale po 800 litrov na leto.

Avstrija je imela vse pogoje za razvoj živinoreje in mlekarstva, toda izrabili se niso tako, kakor bi se bili morali in vsled tega so se še uvažali mlečni izdelki, ko bi se jih bilo pri racionalnem gospodarstvu lahko toliko pridelalo, da bi jih bili lahko izvažali. V Avstriji je bilo 5 milijonov krav, ki so dajale povprečno 1850 litrov mleka na leto; dajala je torej pri nas krava 150 litrov manj na leto, kakor v Nemčiji. S svinčnikom v roki izračunamo lahko, koliko se je izgubilo v narod-

nem gospodarstvu, deloma vsled premalo umnega gospodarstva, deloma vsled pomankanja ali pa nezadostnega delovanja živinorejskih in mlekarskih zadrug. Ogrske krave so splošno slabše za mleko, kakor naše, dajejo povprečno le 1133 litrov na leto, toda na Ogrskem so imeli izvrstno delujoče mlekarske zadruge in te so izvozile letno za približno 18 milijonov kron mleka in mlečnih izdelkov v Avstrijo. Bilo bi odveč razlagati, kolikega pomena bodo ti izdelki v prihodnosti; prodali se bodo vsikdar lahko; treba bo pa skrbeti, da zvišamo produkcijo kolikor mogoče, da bomo imeli teh izdelkov dovolj ne le za domači trg, temveč da jih bomo, seveda potem dobro poslujočih zadrug, izvažali v veliki množini v inozemstvo.

Tržni pregled.

Tržni pregled. Povpraševanje po blagu je pri nas in sploh v celi Evropi še vedno večje kot ponudba. To je poleg mnogih drugih eden glavnih vzrokov, da cene neprestano rastejo. S tem seveda ni rečeno, da na svetovnem trgu ni toliko blaga na razpolago, da se ne bi moglo zadostiti potrebi. Po časopisnih poročilih se je produkcija v Ameriki med vojsko silno povzdignila ter ima Amerika vsega čez svojo lastno potrebo. Vendar opažamo, da pride v Evropo iz Amerike primeroma le malo blaga. Res je, da ni na razpolago dovolj ladij, toda kljub temu bi moglo priti v Evropo mnogo več, ako bi ta imela dobra plačilna sredstva. To stanje izrablja Amerika z namenom, da spravi Evropo vedno bolj v svojo odvisnost. Za svoje blago hoče le dolarje, kar neprestano dviga kurz dolarja, ne samo pri nas, temveč tudi Angleži se pritožujejo, da je dolar vedno več vreden od njihovega denarja.

Da pa tudi naši lastni domači pridelki in izdelki vedno rastejo v ceni, niso v zadnji vrsti krive naše pod vsako kritiko stoječe prometne razmere, posebno na Hrvaškem in v Banatu.

Zadnje cene posameznemu blagu: Pšenica K 5'70; pšenični zдроб K 8'50; bela moka K 9'—; ječmen K 4'80; ješprenj K 6'50; koroza K 4'—; proso K 4'—; kaša K 6'50; oves K 3'50; pšenični otrobi K 2'10; fižol K 5'50; krompir K 3'20; kislo zelje K 3'—; kisle repa K 2'40.

Goveja živina, živa teža: krave K 9'— do K 12'—; voli K 10'— do K 14'—; prašiči, živa teža K 18'— do K 24'—.

Specerijsko blago: sol K 3'—; vžigalice 50 do 60 vinarjev škatlica; petrolej K 9'— liter; riž K 33'— kg; jedilno olje K 64'— liter.

Umet. gnojila: kostna moka K 150'—; superfosfat K 190'— za 100 kg.

Drva: mehka K 110'—; trda K 130'— za 1 m³. Cene stavbenega smrekovega lesa so zelo različne, ker odvisijo pred vsem od krajevne lege. Stoječe smreke od K 200'— do K 300'—.

Kdor hoče vedeti, kdo je vojske kriv, naj bere knjižico: Primate tatü.

Svojim prijateljem in neprijateljem.

Pojasnila. Prijatelj me skrbno vprašuje v pismu, koliko je resnice na tem, kar lažejo Samostojni kmetje po okraju, da je napravil 400.000 K deficita, ki ga bodo morali reveži plačevati, Borc pa, da si je denar nalagal po hranilnicah. Ker sem pa takih pisem več prejel, naj mi bo dovoljeno, da tu javno pojasnim. — Živinorejska zveza za kamniški politični okraj se hoče povrniti zopet nazaj k strogo svojemu poklicu, to je k pospeševanju živinoreje. — Raditega je odprodala vse blago in ves inventar. Poplačala je vse dolgove in ima preostanka 21.000 K. To je tisti velikanski deficit, ki so ga nekateri tako želeli. Ali mislite, da sem res tako nespamet, da boste tisti več vedeli, v kakšnem stanju se zadruga nahaja, ki čez njo samo zabavljate, kot pa jaz, ki jo vodim? Tudi živinorejska zadruga je brez dolga. Ima pa še pet johov lepega pašnika za pašo mlade živine svojih članov. To je sad gosp. Mrkunovega gospodarstva. — Električna ima najmanj 150.000 K premoženja in člani plačujejo samo po 1 K za celo leto od 25 sveče žarnice. Če bi pa mogli in župnikovo gospodarstvo in nasvet obveljala, bi pa imeli luč popolnoma brezplačno in bi še žarnice brezplačno prejeli mali. Ali se nahaja kje v Evropi taka elektrarna? Tisti, ki sploh ne poznate javnega in požrtvovalnega dela, tega seveda ne znate ceniti, zato je lepše za vas, da ste lepo tihi, da se ne boste še bolj blamirali. — Kar se pa tiče mojega bogastva, pa le mirni bodite, Vam prav rad prepustim po vseh hranilnicah moj naloženi denar in bom prav vesel in hvaležen, če poplačate z njim moje osebne dolgove, katerih me pa ni sram, ko mi jih vse zadruge, od katerih Vi koristite živate, niso mogle poplačati, četudi pri njih že od 1. marca 1905. pridno in požrtvovalno delam. — Moj princip je pridno delo in ne bogastvo, ker vem, da svet plačuje z ne-hvaležnostjo in bi si v sramoto želel, ko bi od tistih razkošno živel, ki so ne-hvaležni.

Franc Borc, tajnik.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

j Belgrajska vlada odstopila. Zadnjo soboto je podala belgrajska vlada demisijo. Do 15. februarja je bilo Narodno predstavništvo odgodeno. Ta dan bi se moralo odločiti, ali bo državni zbor zopet sklican ali pa razpuščen. Ko so se naše dežele združile s Srbijo v eno državo, so tudi slovesno potrdili, da mora Narodno predstavništvo zborovati, dokler se ne izvolijo poslanci za ustavotvorno skupščino. Narodno predstavništvo bi moralo nadzorovati vladu, skleniti volilni red za ustavotvorno skupščino in reševati tekoče posle. Liberalcem je pa postalo Narodno predstavništvo zelo neprijetno. Hoteli so samovoljno brez kontrole vladati, zato so poslali poslance domov. Sami so pa delali, kar se jim je ljubilo. Ljudstvo jim ni moglo na pr-

te gledati. Od regenta so zahtevali, da naj sedanje Narodno predstavništvo razpusti. Tako bi postali sedanji ministri, ki nimajo ljudstva za seboj in nobene zaslombe v državi, absolutni gospodari v državi. Oni bi napravili nov volilni red za državni zbor, kakor bi njim in njihovim strankam prijal, oni bi vodili volitve in pritiskali na volilce posebno v južnih krajih, kjer so se delale volitve navadno bolj po madžarskem načinu, oni bi seveda tudi gospodarili z ljudskim premoženjem brez vsakega sodelovanja ljudstva, kakor tudi že sedaj več mesecev absolutistično gospodarijo. Regent ni šel na njihove zahteve. Odklonil je razpust Narodnega predstavništva in ostavko sedanjega liberalno-socialističnega ministrstva sprejel. To ministrstvo bo naše ljudstvo še dolgo pomnilo. Našo državo je zavozilo v tako močvirje, da jo bodo tudi najboljši moči težko v doglednem času potegnile zopet na pravo pot.

j Kdo bo sestavil novo vlado. Poročajo, da je regent poveril sestavo nove vlade našemu poslaniku v Parizu, Vesnič. Vesnič je pristaš radikalne stranke in eden njenih glavnih voditeljev. Sedanji vladi je bilo samo za moč. Krčevito se je držala državnih jasl. Ljudstvo je bilo proti nji. Pod to vlado je draginja silno narasla. Vrednost našega denarja je vedno padala. Ta vlada ima na vesti tudi znano zloglasno reformo denarnega vprašanja. Upamo, da se bo sedaj vendar enkrat začelo z resnim delom za ljudstvo.

j Svaka sila do vremena. Po naše bi rekli: Tudi nasilje se enkrat zruši. Liberalci so trdili, da so oni državotvorna stranka. Sedaj se je pokazalo kako oni državo tvorijo, ko vse zabavlja nad to čudno državotvornostjo. Bahali so se tudi, da so sedaj nasprotna stranke potlačene za vedno iz političnega življenja. In ravno sedanja opozicija je vedno povdarjala, da se morajo v tem za državo tako resnem času združiti vse sile v vladi, da uredijo državo. Liberalci in socialisti tega niso hoteli. Njihova strankarska korist jim je bila več kot državna korist. Opozicijske stranke, ki jih je sedanja vlada tako z nasiljem hotela razbiti, bodo morale sedaj to popravljati, v kolikor se še da, kar so liberalci in socialisti nad državo zagrešili.

j Draginja. Vse življenske potrebščine, živež, obleka, orodje, so se silno podražile. To je edini uspeh dosedanje vlade. Promet je vedno slabši in poznavalci razmer zatrujejo, da bo še slabši, ker vlada ni pravočasno se zavzela za zboljšanje prometa. Cincala in cincala je, ni pa napravila nobenega resnega koraka. To menda vendar ni bil resen korak, če je sodrug, kraljevi minister Kristan kupil nekaj polomljenih lokomotiv, ki niso za rabo in nekaj takih, ki niso za naše železnice. — Popotniki pripovedujejo, da so na vseh železnicah po Banatu in Sremu celi transporti živil, namenjeni za inozemstvo. Torej pri nas je velika potreba in veliko pomanjkanje, vlada pa dopušča, da se vseprek izvažajo, preden je nasičeno domače prebivalstvo. Veržniki veržijo z žitom, vlada pa vse to mirno gleda. Nje edina skrb pa gre za tem, da bi utrdila moč in žepe svojih strank in pristašev.

j Kulturni boj v Jugoslaviji. Kot pri nas, tako so tudi v Bosni med dijaki kongregacije (Marijine družbe). Socialistično-demokratska vlada je pa pokazala svoje rožičke s tem, da je te kongregacije prepovedala, češ, da so proti narodnemu jedinstvu (ker so v kongregacijah le katoličani) in tako tudi državi škodljive. Po ostrem nastopu dr. Korošca je ta naredba preklicana. Iz tega jasno vidimo, kaj je vse našim liberalcem nasprotno. Družbe, ki imajo za cilj pospeševanje neomadeževanega in treznega življenja so državi nasprotna, ker ne podpirajo pijanstva in razbrzdanosti, ki so podlaga liberalcem. Oni dobro vedo, da nimajo tam, kjer ljudstvo trezno živi, nič iskati. Zato pa je njih geslo, vse družbe, ki vzgajajo srce in dušo, se morajo odpraviti.

JADRANSKO VPRAŠANJE.

Ko nam je antanta, brez sodelovanja Amerike, poslala ultimatum v jadranskem vprašanju, se je pri nas vse ljudstvo po celi državi vzdignilo kot en mož in reklo, da take rešitve jadranskega vprašanja ne sprejme. Ko je izjavila še Amerika, da ona ne odobrava ultimatum, se je začelo bliskati tudi v glavah ostalih zaveznikov in slišali smo tedaj več glasov za nas, kakor kdaj prej. V Italiji je držal posebno znamenit govor ministrski predsednik Nitti, ki je narisal vročerkvnežem približni položaj, v katerem je danes Italija. Vendar pa živi italijansko ljudstvo še vedno v veliki zmoti. Ako bi ono vedelo, da je danes, in da bo v bodočnosti še bolj navezano na nas Jugoslovane, tedaj bi gotovo bilo popustljivo, posebno, ko mi ne zahtevamo nič več, kot kar nam gre po vsaki božji in človeški pravici, samo ne po oni, kot jo hoče diktirati in jo diktira svetovni kapitalizem. Mi se Jadranskemu morju ne moremo odreči, ker potem nam bi bila vrata v svet zaprta. Našemu ljudstvu v zasedenem ozemlju se tudi ne moremo odreči, saj so to naši bratje in sicer zavedni bratje.

Jadransko vprašanje še ni rešeno in najbrž tudi kmalu ne bo.

RUSIJA.

Vesti, ki jih dobivamo iz Rusije so precej zanesljive. Vsi mogotci, katere je podpirala antanta, so poraženi in danes skuša antanta dobiti gospodarski stik z Rusijo. Antanta hoče živil in drugih sirovin, sama pa hoče dati industrijskih izdelkov, obleke itd. Baje je v Rusiji kmetijski stan dobro organiziran v zadrugah. Pred vojsko je bilo res precej zadrug, koliko jih je danes in kako so organizirane, se pa ne more vedeti.

Boljševiki so svoj teror precej opustili in se združili z zmernejšimi elementi, katerim je danes najbolj na tem ležeče, da vzdignejo zopet Rusijo do one moči in veljave, katero je imela pred vojsko. Upajmo, da se Rusija kmalu vzdigne, ker mi jo danes potrebujemo, kot dobrega strica.

Druge vesti, ki jih širijo posebno Malorusi, govore, da se je kmetijski stan v Južni Rusiji uprl in da se bojujejo velike kmetijske armade proti boljševikom in onim, ki z njimi drže. Posebno da je ve-

lika vstaja v poltavski guberniji in da imajo kmetje več armad, ki štejejo več kot po 30.000 ljudi. Koliko je resnice na teh vesteh, je težko doznati.

ANGLESKA.

Na Angleškem to uvajajo v življenje, o čemur se mi še niti ne prerekamo. Oni hočejo poddržati vse rudnike, poddržati vsa večja podjetja in zadovoljiti s tem delavski stan. Na Angleškem so po poročilih gospodarske razmere najbolj urejene in tudi draginja ne preobčutna. Mnogo se imajo pa boriti z notranjimi boji, posebno glede Irske, ki zahteva samoupravo, ki je pa Angleži nočejo radi dati. Baje bo odstopil Lloyd George, ministrski predsednik, ki ga štejejo za najboljšega državnika celega sveta. Baje bodo nove volitve.

Glede Angleške je dobro to omeniti, da je na Angleškem katolicizem vera in teligence.

AMERIKA.

V Ameriki se že pripravljajo na volitve predsednika, ki se imajo vršiti v tem vembra meseca. Wilson gotovo ne bo več predsednik, ker je bil dvakrat zaporedoma, večkrat pa ne sme biti. Kdo bo naslednik, se ne ve. Amerika se ima mnogo boriti z ruskimi in drugimi boljševiki (med njimi tudi Slovenec Etbin Kristan). Amerikanci so precej radikalni v sredstvih in so boljševike aretirali, naložili na neke ladje, ki jo imenujejo »Rudeča ladja« in aretirance vozijo po Tihem morju. Kar Rusov, jih bodo prepeljali v Rusijo, ostali pa izgnali, odkoder so prišli, če niso ameriški državljani. Ameriške državljanke hočejo drugače kaznovati. Ni pa verjetno, da ne bo v Ameriki toliko boljševikov, da jih ne bo mogoče zapreti in izgnati, ker tudi Amerika ni raj. Tudi tam je velika draginja, akoravno se zasluži zelo mnogo, bi se preračuna v naš denar. V Ameriki delati, pri nas pa živeti, to bi bilo najbolje. Za sedaj pa to še ne gre.

Tedenske novice.

Politične.

p Zopet zaplenjeni. Zadnji »Domoljub« je bil zopet na treh krajih pobeljen. Kaj pa je pisal tako hudodelskega? Na prvem mestu je bil članek g. Galeta, občinskega tajnika na Trebeljevem. G. Galeta je obenem tudi tajnik K. Z., ima torej mnogo opraviti z ljudstvom. Dobro pozna te žave, ki jih imajo ljudje z dohodninskih davkom; pozna pa tudi težave, ki jih delajo razna oblastva kmetom pri odmerjanju dohodninskega davka. To je popisal in drž. pravdnik je smatral to za državno varno dejanje. Mi smo pa mnenja, da so oni mnogo manj nevarni, ki odkrivajo napake in vire nezadovoljnosti, kakor oni, ki jih povzročajo. — Druga notica je bila rahla kritika predsednika deželne vlade. Daleč smo prišli. Listom obežajo nagobnike. Tudi neke vrste svobodoljubja in liberalnosti. Ta sorta je doma pri našem domačem liberalizmu.

p Kmetijska družba. V zadnjem Domoljubu smo prinesli kratko vest, da je d-

Zerjav protipostavno in nasilno razveljavil sklepe zadnjega občnega zbora Slovenske kmetijske družbe. Da smo morali zavzeti nasproti temu nasilju odločno stališče, je razumljivo. Toda državnemu pravdniku se je zdelo to razžaljenje veličanstva deželne predsednika in nam je notico zaplenil. Mi še enkrat najodločneje ugovarjamo proti takemu samovoljnemu umešavanju v samoupravo samostojnega društva in tako kršenje društvenega zakona. Naredbe deželne vlade mi ne priznavamo. Zahtevamo, da se prekinjeni občni zbor, ki ga je nekoliko napol pobesnelih zlobnežev kaznjivo motilo, čim prej nadaljuje in dovrši dnevni red. Nasilju se ne uklonimo.

p Občinski volilni red za Slovenijo. Liberalni listi hite poročati, da je sedanja liberalno-socialistična vlada naklonila na svoj smrtni postelji nov dar Sloveniji — občinski volilni red. Ta volilni red je tako sramotna žalitev našega kmetijskega ljudstva, da ga z vso odločnostjo odklanjamo. Kmetisko ženstvo, zapomni si: Z občinskim redom Te žalijo na Tvoji časti in Te zapostavljajo. Potegni se za svojo čast. Takrat si jim bilo dobro, tem laži-demonkratam, ko si šlo v prvi vrsti v boj za Jugoslavijo. Ko je bitka dobljena, Te odri-vajo na stran in Te žalijo. Ker gre v politiki za dobrine, ki jih šteješ Ti med največje svetlinje, ne dopusti, da bi odločali o njih brez Tvojih glasov.

p Zopet nasilje. Dr. Zerjavu se mudi. Zadnje usluge hoče napraviti svojim ljubljencem: preden odide tja, odkoder je prišel. Pretekli teden je razdružil selško občino v dve občini. Ljudstvo zahteva, da naj se občina ne razdruži, povsod se govori, da so mnogo primernejše večje občine, kakor občine s par volilci. Pa kaj ljudska volja. Dr. Zerjav si misli: država sem jaz — zato storim lahko, kar se zljubi meni ali mojim dragim. Revolucijo delate od zgoraj. Ne čudite se potem, če ima tudi ljudstvo svoje nazore.

p Deželna vlada za Slovenijo. Že tri mesece nimamo deželne vlade. Dr. Zerjav se čuti sam s seboj zadovoljnega. Poskušal je nekaj, da bi dobil nekaj sodelavcev v deželni vladi iz krogov svojih prijateljev. Pa ni šlo. Drugod v ljudskih državah je navada, da tisti, ki ne more sestaviti vlade, gre in prepusti mesto drugemu. Pri nas je pa narobe, tudi v tem oziru morajo torej veljati drugi nazori. Dr. Zerjav je »vlada« zadovoljno naprej. Saj njegova glava lahko za vse misli in pri svoji vsestranosti tudi lahko vse pozna. Kaj bi se briga! za ljudsko voljo in ljudske želje. Sedaj je pa začela briti v Belemgradu ostrejša burja. Odnesele je liberalno-socialistično vlado, zaščitnico ljubljanskega samodržca. Ta burja bo tudi v Ljubljani kmalu tako krepko potegnila, da se bo ob njej tudi dr. Zerjav prehladil in stisnil iz vladne palače.

p Kaj bodo rekli sedaj samostojni. V zadnjem »Kmetijskem listu« se neki rodoljub z dežele sila gniljivo zavzema za dosedanja vlado. Silno hudo mu je, da se nočejo oni, ki res demokratično in ljudsko čutijo, zavzemati za dr. Zerjava in belgrajsko vlado, ki je kmetom naprtila maksimalne cene. Ah, vzklika ta zvesti prijatelj

protikmetске vlade, so ljudje, ki rujejo proti sedanji vladi kar javno. Ti »pravi« kmetiski prijatelji bodo potočili gotovo potoke solz, da je vendar enkrat ta protiljudska vlada zgnila s površja. Kmetije, zapomnite si: Vlada, ki vam je naprtila maksimalne cene, je bila največja prijateljica samostojnežev. Kolikokrat je dr. Zerjav osebno posredoval za to stranko. Zopet je resnično: Vrana vrani oči ne izkljuje.

p Verski program samostojnežev. Prinašamo članek Borčev o pogovoru, ki sta ga imela eden iz glavnega gnezda samostojnežev — iz Grma, — z nekim socialistom. Kadar so bratci med seboj, takrat so odkriti. Vero v »lesenega boga« je treba po mnenju teh ljudi iztrgati iz srca našega ljudstva. Vpeljati je treba česke razmere, kjer kar na vozovih vozijo znamenje naše vere, sv. križ, iz javnih šol. Pa, pravijo, to moramo le po ovinkih, zahrbtno, hinavsko doseči in izpeljati. Najprvo moramo dobiti občine v roke, torej nekoliko politične moči, potem pojde že dalje. Večjih hinavcev jih še ni bilo na Slovenskem, kakor so te vrste ljudje. Čudimo se le, da so nekateri sicer dobri ljudje, še tako otročje-preprosti, da ne spoznajo skrbno nastavljenih mrež, ampak z odprtimi očmi pomagajo uničevati to, kar ne bi dali za nobeno ceno. Pa javna znamenja verskega sovraštva se vedno bolj množe. Posebno duhovniška suknja je za nekatere teh ljudi dražilo, kakor rdeča ruta za purana. Te dni je šel sorški kaplan, sicer zelo ponižna duša, ob mraku proti domu. Pride mimo znani samostojnež iz Sore in zavpije: »Hudič, če te še enkrat dobim zvečer na potu, te pretepem.« — Postaja vedno jasnejše. Končno bodo tudi slepci izpregledali.

p Kupovanje duš. Po deželi si brusijo pete razni liberalni birtje in drugi agentje in hujskajo ljudstvo. Ljudi begajo najbolj s tem, da jim groze, češ, če se ne bodo k njim vpisali in pristopili, ne bodo dobili koruze in drugih potrebščin. Ljudje trpe vsled zanikarnosti vlade, katero isti samostojneži podpirajo in ona nje, boje se za prehrano in res marsikateri se dá pre-motiti in pristopi. Večje zlorabe ljudske bede v strankarske namene še nismo doživeli kakor jo uganjajo naši samostojneži. »Če hočeš živeti, moraš prodati nam svojo dušo.« to je zmisel njih agitacije. Ne ljudska beda in potreba, ampak zgolj strankarska zagrizenost je vodilo njih pehanja. Kjer vladata strast in sovraštvo, ni bilo še nikdar blagoslova in ga tudi ne bo. Edino pri nas je mogoče to, da se je tudi državna oblast postavila v službo onih, ki izrabljajo ljudsko bedo. Slaba vest! Vlada je zanemarila svojo najprvo dolžnost, da pomaga ljudstvu, zato obrača pozornost ljudstva drugam in pomaga hujskačem hujskati. Pri nas bi bilo lahko vsega dovolj: žita, moke, blaga, ko bi sedeli na vladi res ljudski zastopniki. Pa kakšen posel bi potem imeli hujskači?

p Razpust brezoviškega občinskega odbora. Deželna vlada je nasilno razpustila občinski odbor. Par samostojnežev je šlo v Ljubljano in kakor otroci v šoli tožilo župana in občinski odbor. Dr. Zerjav se se-

veda ni smel zameriti svojim ljubljencem, ki se v potu svojega obraza pehajo po deželi za njegov omahujoči predsedniški stolček. Ustregel jim je. Brezovčani pa tega nasilja niso in nočejo kar tako mirno prenašati. Začeli so pobirati podpise proti temu nasilju nad samoupravo občin. In glej! Velika večina vseh volilcev se je podpisala na protest. Tako spoštuje dež, vlada voljo ljudstva! Da ustreže par zabavljačem in častihlepnežem, udari naravnost v obraz pretežni večini ljudstva. Maščevanje pride ob svojem času.

p Duhovščina in vojska. Prvi teden, ko se je leta 1914 začela vojska, je prišel orožnik v službenih opravkih k domačemu župniku, ne daleč od Ljubljane. Nazadnje omeni, da so orožne postaje dobile strog nalog, naj sedaj posebno pazijo na župnišča in na antimilitariste. Dobri mož, poštena gorenjska duša, pač ni razumel, kaj pomeni antimilitarist, t. j. nasprotnik vsake vojske in oboroževanja. Tega torej ni razumel, zato si je po svoje razlagal in dobrohotno pristavil: Nič bati, bomo že zmajali varovali! — Vlada je torej l. 1914 duhovnike stavila v isto vrsto kot antimilitariste, zato ni čudo, če so jih toliko zaprli posebno v lavantinski škofiji in na Koroškem! Socialni demokratje in liberalci bogo pa še vedno govorili in pisali, da so duhovniki krivi vojske.

Domače novice.

d Matija Gubec. V nedeljo je bila 357-letnica smrti kmetijskega kralja Matije Gubca, ki je bil 15. februarja leta 1573. v Zagrebu posajen na žareč prestol in kronan z žarečo železno krono. V Ljubljano na Hrvaškem mu hočejo postaviti spomenik in zato se je ustanovil poseben odbor, ki nabira doneske za spomenik.

d Okrajno gozdno nadzorništvo v Kranju se je preselilo iz poslopja okr. glavarstva v hišo gospe Schindler, Kranj, Glavni trg 130, I. nadstropje. V isti hiši v II. nadstropju se nahaja tudi gozdonadzornovalna postaja Kranj I in Kranj II.

d Ježica. V nedeljo, 15. febr. se je vršil na Ježici v Društvenem domu dobro obiskan ženski shod. Na shodu so bile sprejete resolucije za splošno žensko volilno pravico v vse zastope, za krščansko šolo in da ima ljudstvo oblast nad šolami, ker jih je ono zgradilo in jih ono vzdržuje.

d Podgora pri Ložu. Po kratki bolezní je mirno v Gospodu zaspal v 92. letu svoje starosti Luka Antončič, oče umrlega župnika Antona Antončiča. Pogreba se je 9. febr. udeležilo veliko ljudstva. Bog daj mir njegovi blagi duši!

d Trije ministri v Sloveniji. V Ljubljano so prišli trije ministri, in sicer Srb Stojanović, naš liberalec Kramer in vodja raztrganih in nagih milijonar Kristan. V trgovsko-obrtno zbornico so poklicali nekoliko tovarnarjev, ki so baje povedali ministrom precej grenkih. Posebno jih je slišal sodrug Kristan, minister za šume in rude, ali kakor ga imenujejo: minister za štajnkul. Minister Stojanović je imel nalogo, proučiti v koliko bi mogli slovenski industriji pomagati pri obnovi Srbije, kjer je industrija po vojni skoro docela uničena, za uspešen razvoj poljedelstva pa pri-

nanjuje poljedelskih strojev, predvsem plugov. — Ministri so si ogledali tudi Tržič, potem so jo pa odpihali v Belgrad, kjer so se pa med tem časom ministrski stolčki prevrnili.

d Amerikanski zaboji še niso prišli. Kakor hitro dojdejo, prinese »Slovenec« imena vseh onih, ki dobijo naslove.

d Nova velika ameriška akcija za slovenske reveže. Iz New Yorka je došel v Ljubljano g. Leopold Štrukelj, importni in eksportni trgovec ter posestnik menjalnice, rodom iz St. Ruperta, ter naznanil, da se pripravlja v Zedinjenih državah večja ubožna akcija za slovenske ubožce v stari domovini. Akcija je tem pomembnejša in obeta tem boljši uspeh, ker niso udeleženi le slovensko-amerikanski, nego tudi rodni angleško-amerikanski krogi, zlasti ameriške žene. Nabranih je doslej 34.000 dolarjev, t. j. vsaj 3.400.000 K. Skrbelo se bo pa, da pride k nam v prvi vrsti blago (obleka, perilo, obušalo). G. Štrukelj je stopil v stik z deželno vlado, katere naloga bo, da ustvari potrebno kontrolno organizacijo po celi Sloveniji.

d Ločitve zakona so se po vojski zelo pomnožile. Pred vojsko je ljubljansko deželno sodišče razpravljalo povprečno o 10 slučajih ločitve zakona na leto, lani je pa bilo 70 slučajev. Lahkomišljeno življenje in nezvestoba povzročita največ ločitev. Zenske, ki se ločijo, zahtevajo od mož zelo visoko odškodnino, ker stremijo za tem, da bi lagodno in brez skrbi živele. Največ ločitev (do 80 odstotkov) odpade na rodbino železničarjev, torej tam, kjer je najmanj verskega življenja in največ socialne demokracije.

d Poročil se je 11. febr. na Brezjah odlični pristaš J. K. Z. g. Jože Cvenkel, posestnik v Ljubnem, z gđcno. Anico Fraprotnik hčerko posestnika istotam. Mlademu paru želimo obilo sreče in blagoslova.

d Oče in sin utočila. 8. febr. okrog polne se je vračal od službe božje iz Sred. vasi leta 1842 rojeni Janez Cvetek, posestnik pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru. Da pride hitreje domov, se je podričnil s sanmi čez zamrznjeno jezero. Že blizu domače hiše se mu je udril led. Ko je zaslislal klice na pomoč, je prihitel na kraj nesreče leta 1887. rojeni sin Jakob, — ki pa je z očetom vred izginil pod ledom.

d Umrli je v Sv. Križu pri Litiji trgovec in posestnik France Pavli. Bil je odločen naš mož, razširjevalec dobrega časopisja. Zadnje dni je bil izvoljen za podnačelnika požarne brambe in tajnika podružnice Kmetijske družbe. Zapustil je devet otrok, katerih najstarejši ima 14 let.

d Grozne tatvine. Ako človek pristopuje sodnim obravnavam v Ljubljani, tedaj vidi, da stoje pred sodiščem večinoma mladi zlikovci, obtoženi skoro izključno radi tatvine. Malokdaj pride kakšna druga zadeva pred sodišče. — Tatvine so značilna posledica vojne in znamenja časa.

d Strašen zločin v Ljubljani. V soboto, dne 14. februarja se je zgodil na ljubljanskem Golovcu strašen zločin. Učiteljski Mirko Perko je povabil svojega prijatelja gimnazijalca Ivana Budino na izprehod na Golovec in mu tam dal použiti s strihino- nom zastrupljeno slaščico, ki je imela za

posledico, da je Budina vsled zastrupljenja umrl. Perko, ki je bil v nedeljo že aretiran, je zločin priznal. Perko je prodal nekemu Klemenčiču z žirovskih brd svoje kolo za 200 K, ki jih je potem zapravil na Planinskem plesu. Pozneje se je seznanil z Budino in ko je videl, da ima isti precej denarja, ga je prišla lakomnost po denarju in tako je prišlo do zločina. Obe žrtvi sta komaj 16 let stari. — Ta zločin imajo na vesti predvsem oni, ki dovoljujejo mladini pohajanje plesov in ki se protivijo taki vzgoji mladine, kot jo zahteva naše pošteno ljudstvo.

d Iz Moravč. Zgubila se je ob kolekovanju bankovcev dne 4. decembra 1919 na poti iz Moravč proti Trznu do gostilne »Nadlog« denarnica s 1650 kronami in z uradno priznanico. Pošten najditelj naj jo proti nagradi vrne: vdovi Mariji Grošelj, Dešenj štev. 10, p. Loravče, Gorenjsko.

Gospodarska obvestila.

g Število potrebnih kmetijskih šol v Jugoslaviji je, ako bi hoteli statj na isti stopnji kot so danes Čehi, okrog 143! Sami Slovenci (glej več o tem v »Slovenec« od 17. jan.) bi morali imeti najmanj 18 kmetijskih šol; Slovenija namreč šteje poldrugi milijon ljudi in bi prišla ena kmetijska šola na dobrih 70.000 prebivalcev.

V resnici pa imamo samo 4 kmet. šole, 1—2 letne, poleg 2 do 3 gospodinj-skih šol; manjka nam jih torej samo še 141!

V največ slučajih bi nam prišle prav zimske kmetijske šole, ki bi trajale zimsko polletje, ko se sin lahko odtrga od hiše. Seveda bi potrebovali tudi nekaj celoletnih šol.

Ker pa ni misliti, da bi nam država prinesla potrebnih šol kar na krožniku homo morali kmetje sami storiti vse, da si jih priborimo. Najenostavnejša, četudi ne vselej lahka pot bi bila ta, da si ustanovimo za prvi čas z zasebno - društveno podjetnostjo takih šol; podpore zato bi morale dati pokrajinska in državna vlada, pa tudi razna gospodarska društva, hranilnice itd.

Če imamo enkrat zasebne kmetijske šole bodo morali zastaviti kmetijski poslanci v pokrajinskem in državnem zboru svojo besedo, da se te šole prevzamejo v javno upravo.

g Gospodarska pogajanja z Grčijo. V kratkem se prično v Belgradu gospodarska pogajanja naše države z Grčijo, ki imajo namen urediti gospodarske zveze med obema državama. Pogajanja so zato velike važnosti za nas, ker ima srbski del naše države najboljšo zvezo z ostalim svetom čez grški Solun. Grčija sama nam ne more mnogo prodati, kvečjemu malo fig. oranž in limonov; ona pa potrebuje hrane.

g Valute na zagrebški borzi 13. febr. Ameriški dolarji (100) 12.400, carski rublji (100) 130 K, italijanske lire (100) 710 K, francoski franki (100) 930 K, rumunski lei (100) 200 K, nemške marke (100) 182 kron. Posebno veliko povpraševanje je bilo po zlatu.

g Cene v Belgradu. Belgrad se je ob našem ujedinenju v cenah znatno ločil od Ljubljane. Splošno se je pričakovalo, da bo ureditev trgovskega prometa cene malo zenačilo; a to upanje je ostalo prazno, prav kakor upanje na ureditev kakršnega koli prometa. Cene rastejo v Belgradu še neprestano. Kakor se je nekako do kolikovanja kron računalo v Belgradu splošno v kronah, tako je sedaj krono čisto izpodrinil dinar. Vsak trgovec in obrtnik zahteva, da se mu plača v dinarjih. Redke izjeme so, ki sprejemajo v plačilo tudi krome v kurzu 4 krome za dinar. Dostikrat se čuje trditev, da plača v Belgradu dinar toliko kakor pri nas krona. Prijatelj našega lista nam je poslal iz Belgrada seznam cen za življenjske potrebščine z dne 11. januarja t. l.; iz njega posnemamo, da znaša pač cena privatnim stanovanjem v Belgradu (100—200 dinarjev mesečno) v dinarjih približno toliko kakor pri nas v kronah, da se pa v splošnem to nikakor ne da trditi. Tudi bi bilo naravnost škandalozno, če bi bila n. pr. moka v Belgradu, v neposredni bližini glavnih žitnic naše države, štirikrat dražja nego pri nas. Moka stane v Belgradu 2-50 do 3 din. (10—12 K) kilogram — in že to je dovolj. Liter vina stane 6—10 dinarjev, torej približno še enkrat toliko kakor pri nas, kilogram mesa 7—10 dinarjev (pri nas v Ljubljani 16—24 kron), obed s pečenko 7—10 dinarjev, brez pečenke 6—8 din.; cena masti — 12 din. — se ne loči dosti od naših cen. Zelo drago je sadje: kilogram jabolk stane 3—5 din., bruske 8 din. (!), suhih sliv 6 din., orehov 8 din. Drag je tudi krompir: 1—2 din. za kilogram. Riž se prodaja po 10 din., sladkor po 15 din. (!) kilogram. Na prodaj je tudi še grozdje po 20—25 din. kilogram. Obrtni izdelki so bili tudi pred vojsko v Belgradu in Srbiji sploh zelo dragi. Par čevljev stane sedaj 150—250 din. Vsekakor je iz tega razvidno, da smo od ujedinenja v cenah še daleč.

g Bankovcev v Nemčiji je bilo julija 1914 v prometu 1890-89 milijona mark, torej manj nego 2 milijardi. Tekom vojne je množina trajno naraščala, izdajati so začeli tudi posojilniške liste, ki krožijo prav kakor bankovci državne banke. Dne 15. januarja 1920 so imeli v prometu nad 35½ milijarde bankovcev ter 13 milijard posojil-niških listov, torej blizu 50 milijard že. Ta stalna množitev papirja, trdi novi davčni zakonik in neurejenost političnega položaja povzroča nezaupanje mednarodne spekulacije. Marka trajno pada, prišla je že na 51½ franka, pa se zopet malo popravila.

g Letošnja žetev v Zedinjenih državah. Mednarodni gospodarski urad v Rimu objavlja o letošnji žetvi v Zedinjenih državah sledeče uradne številke v buših (1 buš je 35.23 litrov), pšenice 941 milijonov, rži 88.5 mil., ječmena 166 mil., ovs 1243 mil., koruze 2917 milijonov, riža 41 milijonov, krompirja 258 milijonov bušov. Razen tega se je pridelalo drevesne volne 11 milijonov bal, lanenega semena 49 milijonov ton po 2000 liber (libra je 0.459 kg), sladkorja in sladkorne pese 6.4 milijonov ton in tobaka 1389 milijonov liber.

Dopisi.

KRESNICE.

V nedeljo, dne 1. februarja smo imeli po 10. sv. maši velik shod Kmetске Zveze. Najprej je govoril Alojzij Strman, zastopnik okrajne Kmetске Zveze iz Šmartna pri Litiji in poudaril potrebo politične in gospodarske organizacije kmetškega stanu. Nato je g. kaplan iz Šmartna razložil politični položaj, pomen volitev, Kmetске Zveze in pomen kmetijskih gospodarskih zadrug. Zborovalci so enoglasno sklenili, da se pošlje vladi protest proti nameravani zamenjavi denarja 4 : 1 in zahtevali, naj se vrše čimprej volitve in se odpravi krivična določba volilnega reda glede žensk. Eden izmed navzočih socialnih demokratov je izrazil mnenje, naj bi ženske sploh ne imele volilne pravice, češ, da niso za politiko. Nato mu je govornik med splošnim odobravanjem pojasnil, da je prav mnogo važnih vprašanj v politiki, v katerih bi morale ženske po vsej pravici imeti besedo predvsem glede vzgoje in militarizma. Treba jim je dati priliko, da govorijo, potem se bo šele videlo, ali so za politiko ali ne. Po shodu se je vršil razgovor glede ustanovitve gospodarske zadruge. Može so sklenili, da se zaenkrat pridružijo zadruzi v Šmartnem pri Litiji.

V CERKLJAH NA DOLENJSKEM

je bil Marinček aretiran. Nato je zložil preprosti član Kmetске Zveze to-le pesem, ki so jo je kakor ciganska:

V samoti krški se jezi
»potvica« presladka:
nikdar nikoli več mu ni
cerkljanska občina.

Pripeljal je na shod v Cerkljah
Kodeljo, Rajarja.
Župančiča in Majcena
in Peldka Bučarja.

A Kmetška Zveza pomoli
pod nos jim trdo pest,
Marinček se jih ne zboji,
jim sprša črno vest.

Zato ga v Krško vabil je,
nastavil mu je past;
z žandarji ga pograbil je.
»Potvici to ni v čast.

Župan je Butkove zdaj pri nas,
»potvice« sladke dar;
za njega to ni majhen špas,
če sam ni gospodar.

A Kmetška Zveza poskrbi,
da stee vse se prav,
da po volitvah odfrči
»potvica« in Zrjav.

V KRŠKEM

je že volilni komisar »nesebični« Stoliček. Rad bi pomagal »samostojnim« liberalcem na stolčke. On bo obračal, kmetje bomo pa obrnili Stolička in stolčke... — Dohtar Rajar raje za »samostojne« liberalce. Živinske bolezni mu niso toliko mar kakor županski stolec. Pri volitvah ga bomo kmetje daleč v — kontumac... — V sokolski dvorani se je zrušil — dimnik. Osem let je ogreval sokolsko gnezdo, sedaj ga je pa 75 sokolčev pahnilo iz gnezda. Nehvaležnost je plačilo tudi pri sokoloreji.

DOBROVA PRI LJUBLJANI.

Pri nas smo se začeli dobro gibati. Izobraževalno društvo je vpriporilo »Verigo«, odsek Orlic pa »Svoje glavno Minko«. Nad vse lepo zabavo smo pa imeli dne 1. in 2. t. m. Igrali so namreč šolski otroci igri »Sirote Barbike sveti večer« in »Sneguljčica«. Igrali so tako lepo, da smo bili vsi ginjeni veselja. Dvorana je bila obkrajnat nabito polna občinstva. Zahvaljujemo se našemu vrlému učitelstvu, posebno še gg. učiteljicam, ki so se toliko trudile z našimi otroki in nam napravile tako veselje. Želim, da kmalu zopet nastopi šolska mladina na odru.

IZ VELIKOVAŠKE OBCINE.

Na svečnico je priredila Kmetška Zveza za Moravsko dolino na Hribu poučni sestanek, katerega so se člani — 70 po številu — udeležili razen par izjem. Po govoru o novem občinskem volilnem redu je sledilo ogorčenje članic radi prikrašene ženske volilne pravice. Splošno se je obsojala sebičnost in nasilje sedanje vlade, nesramno veriženje in navijanje cen, kakor usnja, petroleja in sladkorja. Sladkor se semintja še dobi, če se preplača z živili, petroleja kmetško ljudstvo pozimi občutno pogrša, usnja se je določila ceno, usnjari pa pravijo: nimamo...! Preje pa so ga imeli... Navdušeno je bila sprejeta misel o ustanovitvi podružnice nabavne zadruge s sedežem v Moravčah. Končno se je sestavil načrt kandidatne liste za prihodnje občinske volitve. Izbrali smo može — med njimi eno odbornico in dve namestnici — katerim zaupamo, uverjeni, da bodo vso skrb posvetili koristim in blagru občine. Razšli smo se v zavesti zmage, polni navdušenja za načela Kmetске Zveze, prepričani, da nam le v nji zasijejo boljši časi. — Dogospodarili so! Občinska naklada za leto 1920 je — kakor čujemo — določena v naši občini tri kroge na eno krono direktnega davka; vzrok temu je slabo občinsko gospodarstvo. Zanimivo je, da se se kar čez noč odkrili občinski dolgi, katerih zaostale obresti znašajo 1800 K. V svrhu pokritja prireja župan, ki nastopa v socialnodemokratski uniformi v Ribčah, srečlov z dražbo, šaljivo pošto, godbo in plesom, katerega čisti dobiček bodo šteli šele po izidu. Baje sta na slavnost povabljena tudi socialnodemokratska govornika, vsled česar ima stvar politično ozadje in namen loviti naše ljudi. Bomo raztrgali mreže!

IZ BREZOVICE.

Brezoviški občinski odbor je razpuščen. Vlada nava'a v razpuštilnem dekretu kot vzrok, da občinski odbor ni delal v korist občine in države, ne navaja pa nobenega dejanja, iz katerega bi bilo to razvidno. Pri županu je bila sicer preiskava, a našlo se ni nič nerednega; odbor sploh ni bil v nobeni preiskavi, a vkljub temu je obsojen, razpuščen. Prav po turško. Toda zapomnite si stari liberalci, sedaj neodvisneži, ki ste povzročili in dosegli ta nepošteni uspeh, da je za Vas same to najhujši udarec. Prav je rekel g. župnik ob neki priliki te dni, da bi sebi ne mogli bolj škodovati, kakor ste si s tem dejanjem. Marsikateri volilec bi bil z Vami, toda prebitro ste pokazali svoje liberalne lire; niste mogli čakati še dober mesec do volitev, ampak ste z nepoštenim ovadstvom po vladni milosti zasedli županski stol. Toda upamo, da ga niti dobro ogreli ne bode. — Volilci brezovške občine! Pred svetom so Vaši občinski odborniki postavljeni na sramoto, kakor bi bili Bog ve kaj zagrešili. Pokažite pri prihodnjih volitvah, da liberalno-neodvisnežev ne marate. Strnite se z Kmetško Zvezo, ki združuje v svojih vrstah vse, tudi najmanjšega kmetiča in deluje tudi s krščanskimi delavcem v najboljšem sporazumu, kakor je razvidno iz pravil VLS.

BOHINJSKA SREDNJA VAS.

Za občinske volitve se združeni liberalci v obeh občinah pripravljajo pod vodstvom vsem Bohinjem znanega faliranega študenta Alfonza Mencinger, moža posestnice Markežvega hotela in žage. Toda kmet, če je količakaj samostojen, pač ne more zaupati sestavi občinskega odbora tekemu, komur radi pi-jače še lastna žena ne more zaupati svojega posestva ter ga ima, kakor pravijo ljudje, pri hiši le za hlapca. Kaj pa preiskava radi stvari, ki je last Jugoslavije, ali je že končana? Na prvem volilnem sestanku v hotelu vaše žene to umazano zadevo pojasnite svojim zaupnikom! Pa je še nekaj drugih samostojnih tako gorečih Jugoslovancev, ki imajo predolge in umazane roke. Kakor so plenili Jugoslavijo, tako bodo tudi občino, če jo dobe v roke, ter drli kmeta, kar bodo mogli. Kako bodo gospodarili za ljudstvo to je pokazal naš gerent. Ubogo ljudstvo trpi pomaukanje, na gerentovi ženitnini so se pa mastili in sladili kar par dni in noči. Vsi ljudje so se zgrajali nad to požrešnostjo, za bože bolnike pa ne preskrbi sladkorja in moke. Vse so hoteli imeti ekstra-

V glavni točki jim je pa vendarle spodletelo, zlasti tisti liberalček, ki je prišel najbolj oddaleč, je silno naletel ter smo ga tako korenito ozrvali, da ga nikdar in nikoli več ne bo mikalo, priti k nam na kako poroko.

IZ MORAVSKE DOLINE.

Zadnja društvena predstava »Veriga« je uspela v splošno zadovoljnost. Osobito glavne vloge so bile dobro zadete. Društvu moramo čestitati na izbornih mladih močeh, katerih napredek bo tem vidnejši, čim marljivejše se bodo urile pri izkušnjah. Naj ne pozabijo pravila: čim globlje, čim lepše, tem boljše. — V Drtijski občini vzbujajo prihodnje občinske volitve dokaj zanimanja. V izbiranju župana pa si občani niso edini: vsaka vas bi najraje imela svojega kandidata. Naše ljudi opozarjamo, da bo treba najprej voliti odbornike, in ti bodo šele izvolili župana. Možem, katere postavi naša Kmetška Zveza, lahko brez skrbi poverimo svoje zaupanje. Sirokoustnežem pa, ki si danadan izmišljajo novih goljufij in sleparstev, povemo enkrat za vselej: da ste vi na krmlu naše občine, že zdavnaj bi jo bili zavezili. — Volilci, ki ste v naših vrstah izvojevali že mnogo častnih zmag, zavedajte se svoje moči, s katero ste pred leti v bratskem edinstvu razbili mogočeno liberalno trdnjavo. Izgine naj med vami vsako osebno sovraštvo, vsaka medsebojna jeza in slednja neutemeljena zamera, kadar gre za načela.

IZ PREČNE.

Pri nas imamo Orlovski odsek. Da se poštenj fantje zbirajo v njem in urijo telesne sile in izobražujejo, to surovini in neotesanim nasprotnikom ni všeč. V oči jih bode zlasti načelnik Jožef Setina, kateremu so pred nekaj dnevi nalepili na hišo nesramen plakat, poln nemoralnosti. Ako imaš pogum komu kaj očiti, pokaži se z imenom na dan! Ako misliš, da boš s sramotanjem in takimi izrazi kot al jih rabil, dosegel kaj, se motiš! Podivjanost in barabstvo je najgrša lastnost slovenskega fanta! — Orel bo pogumno hodil svojo pot in ne bo gledal na take plakatiče, ki kažejo samo neoliko nasprotnikov.

IZ SMIHELA.

V nedeljo, dne 26. januarja se je vršilo predavanje slov. kat. izobraževalnega društva. Govorila sta gg. odvetnik dr. Češnik in kaplan Turšič o pomenu časopisa in tiska. Nato se je vršila odborova seja. Na Svečnico so priredila naša dekleta igri: »Svoje glavno Minko« in »Izgubljeni raj«.

STRAHINJ PRI KRANJU.

Malokdaj se je še to ime bralo v »Domoljubu« ali v kakem drugem časopisu. Pred desetletji, ko je bila v vasi še »imenitna« gostilna pri Buvavcu in ko so skoro vsako soboto ali nedeljo koča oklali in ko so najboljši gospodarji ob letnih popoldnevih posedali v tej krčmi in ko je marsikateri vsled tega lezel v dolg, smo pred svetom molčali. Molčali smo, ko se je obrnilo na bolje, ker ni bilo več gostilne. Molčali smo, ko so gospodarji na pobudo rajnega Mihela Leben zahtevali, da se v vasi gostilna ne dovoli, ker ni potrebna; molčali smo, ko so napredni in pridni gospodarji napeljali v vas vodo tako, da je danes v vsaki kuhinji in hlevu, zamolčali smo, da so to vaščani naredili prav čisto brez tuje pomoči; molčali smo, ko so pred osmimi leti zamislili može sami »Strojno zadruzo« in kupili mlatilnico in motor na bencin; molčali smo, ko so h koncu vojske poleti 1918 prišli skupaj za dobro vneti može, fantje in gospodinjice ter so iz lastnih žepov vrgli toliko skupaj, da so se v zvoniku kmalu oglasili trije novi zvonovi. To smo zamolčali in še marsikaj. — Sedaj smo pa že napravili tak korak naprej, da nam ni več mogoče molčati. Kaj neki? Ustanovili smo novo društvo, ki se imenuje »Potkarjeva (pipčeva) družba«. In ta družba ima za svoj cilj — kakor je rekla oblast — podpirati invalide. Brri! Na pustno nedeljo priredimo ples za invalide! V kasi je že toliko, da bo imel vsak član — kakor je rekel eden izmed njih, ki so prav zaven. — za dobre tri flaške piva. Godec Peter pa je tudi kot načelnik društva te prireditve zelo vesel. V društvo so vpisali baje že vsi

lantje, dekleta in celo žene in mošje. Kjerkoli in kadarkoli član društva nima pri sebi pipca, mora plačati krono kazni. Vse pa se je zasnovalo pri piščali in se bo zilo v piščali in ples. — Gospodari in gospodinje! Ta opomina naj bo zadosten, da se predramite, preden vam jo vaši sinovi in hčere zafurajo na napačno pot. — Kakšni bodo bodoči gospodarji, to si lahko mislite.

IZ ST. JERNEJA.

Poročil se je 26. januarja t. l. Leopold Zagorc, vrh, navdušen član našega izobraževalnega društva, predsednik dramatičnega odseka, z gospodično Frančiško Cveibar. — Poldeta prosimo, naj se še večkrat prikaže na našem odru, sicer ga bomo zelo pogrešili. Želimo pač novoporočenca obilo sreče in božjega blagoslova! Bog živi Poldeta in Frančko!

ST. JERNEJ.

»Pokažite nam jasne dokaze in mi Vam bomo verjeli. Dokler pa boste lagali kot lažete o Domoljubovem članku, vam ne verjamemo niti besedice.« Tako se hudejejo v 5. številki Kmetijskega lista gotovi ljudje s podpisom »Šentjernejčanec« — na moj daljši članek v 2. števil. Domoljuba.

Ko bi samo eden tako govoril, bi molčal, ker bi vedel s kakšnim človekom imam opraviti, toda, ker jih je več — celo vsi — saj podpis se glasi »Šentjernejčanec«, pa odgovorim.

Evo vam dokazov kar po vrsti! Kmetijski list piše: »Povejte, kako ste dobili vsoto 1500 kron kot najemnino za pašnik, kjer naj bi se vršili sejnit.« Vidite, takole! 300 K so vaši gospodari pašnika zahtevali za vsak sejem — sejmov je pet — pet krat 300 je pa 1500 K. Vsota 300 kron za vsak sejem je bila nakazana na pogodbi, katero so podpisali Vale, Valovec, Novoselec in Stanko Kušlan. In zadnji jo je sam prinesel na občino in nam izročil. Torej, kar te štiri vprašate in če bi morda drugače govorili, pa sporočite občini. Ta jim bo pa potem glavarstva pokazala črno na bellem in tako jezik zavezala. Dalje piše Kmetijski list: »Povejte tudi, komu ste pri oddaji ameriške moke, ko ste ji nastavili ceno 6 kron za kilogram, omenili, da povrne denar, če bo moka cenejša? Z imeni na dan!« Evo gal Jože Hudoklin iz St. Jerneja je prvi, ki se mu je tako reklo. In v resnici je dobil tudi denar nazaj. Resnico izpričujejo Roman Kramarič, organist in podpisani. Torej stavek za stavkom sama laži! Dragi Domoljub, vem da si precej obložen in ne ljubiš dolgih člankov, zato te ne bom brez potrebe prebritoval.

Pametno mislečim že zadostuje, vam pa vem, da ne bo, pa nič ne de. Saj ljudska sodba je ta: Kdor v eni stvari laže, tudi kje drugje govori neresnico. In jaz rečem: Kdor kar po vrsti laže, laže povsod — to nam potrjuje ravno vaš članek.

Članek podpis pravi, da so šentjernejčani, ki znajo tako lagati. Meni se pa to vseeno čudno zdi in mislim, da upravičeno. Zakaj iz članka samega se vidi, da je ena oseba, ne pa vsi šentjernejčani. Kaj bi pa tudi bilo, če bi vsi šentjernejčani tako lagali, saj so že tako znani daleč na okrog po prelepju in divjaštvu ter po zabritnem napadanju mirnih ljudi, potem bi na se bi laži sloveli. Ker praviš v dopisu: Na omenjeni članek v Domoljubu se mi skoro ne zdi vredno, da bi odgovarjal, ti pa jaz rečem: je odgovori, toda s podpisom jasnim na dan, kakor jaz v Domoljubu, kaj bi se bal, če govoriš resnico — resnica te ne bo pozrla. Torej drugič s podpisom jasnim na dan, potem ti bom lahko na kratko še druge dvome — laži razložil. In če meniš, da se ne bova mogla sama pogovoriti, bodo pa lahko še drugi pomagali. Torej z imenom na dan in ne skrivaj se v kožo vseh šentjernejčanov. Janez Krhin, župan.

IZ MIRNE PEČI.

Našim »samostojnim« je tukajšnje, pred kratkim ustanovljeno konsumno društvo trn v peti. Nikakor jim ne gre v glavo, kako da je do tega prišlo in zakaj da ima vso stvar g. kaplan v rokah. Druge zopet skrbijo, kdo bi plačal, če bi propadlo. Le brez skrbi bodite, tukaj ne bo noben član nič zgubil, tukaj se

ne bo tako zgodilo, kakor se je zgodilo z Mirnopeško hranilnico, ki je bila samanašabi dobra stvar, a ni bila v pravih rokah. Ne delajte si s tem preveč skrbi, tukaj ne bo prišlo nobeden ob svoje premoženje — kar se je pri hranilnici zgodilo — še manj pa vi samostojni, ki si s tem belite glavo. To je ena vrsta samostojnih, ki bi sicer radi pristopili k nam, pa se boje drugih, da ne bi prišli s tem pri svojih bratih v slabo luč. Ti so torej še precej zmerni. — Druga vrsta je pa hujša od prve. Ti so odločno proti konzumu, rekoče, da ga ni treba. Vzroka, zakaj ga ni treba, pa nam ne povedo. Seveda, vi samostojni ste vsi proti zadrugi, ker Samostojna Kmetijska Stranka je v rokah trgovcev, ti se pa bojijo za svoj tlastni dobiček, ki bi jim bil vsled zadrugi vsaj deloma zavzet, to se pravi, oni bi morali s cenami nekoliko odjenjati, če ne bi bili ob svoj dobiček, ker ljudje bodo vedno rajši tam kupovali, ker je ceneje. Zato se torej z vsemi štirimi branijo konzuma. Eden se je celo izrazil, da bo šel sedaj na maševati, ker gospod kaplan prodaja. Njemu toliko v vednost, da gospod kaplan ne prodaja, ker prodaja se blago zaenkrat samo ob nedeljah in praznikih, takrat je pa gospod kaplan navadno v spovednici ali ima pa kako drugo opravilo.

Torej tukaj se zopet kažejo samostojni v pravi luči. Pravijo, da delajo za kmetata, a na drugi strani so odločno proti zadrugi. Ali ni to protislovno, nemiselnost? Že dolgo časa priporočajo, da delate za kmetata; pokažite vendar enkrat kako, pa ne lovite tako nepoštenim potom pošteni ljudi na svoje limanice. Povejte jim enkrat resnico, in vama, da jih takoj odstopi polovico, če ne več. Ostalo bi pri vas samo še nekaj hukačev, ki se jim pri vas seveda bolje godi kot bi se jim pri nas, kjer takih soloh ne maramo. Mirnopeški faran.

d. Bratno društvo v Naklem priredi v nedeljo 15. t. m. ob 3. uri opoldne v stari šoli veseloigro: »Pri gospodi« in burko »Sirah z dolgo roko«.

IZ D. M. V. POLJU.

Laž, zavajanje resnice in temu podobna dela drže naše samostojne skupaj. V zadnji »Domovini« od 6. februarja t. l. pogreva znani dopisnik zopet stare prepore laži, da je župan Dimnik občino porabljal za to, da je podpiral svoje liberikalne pristaje. Za dobavo sladkorja ni skrbel župan, ker je to storil provizijski odbor. Občinska pota so bila sicer slaba, toda mnogo lepša pa vendar kot v liberalni Ljubljani. Vprašamo pa: Kje naj bi se dobili v vojnem času ljudje za posipanje cest, ko še za druga nujna dela ni bilo dobili delavcev. Pri tovarniški železnici jo je zavozil Močilnikar in nihče drugi, to je resnica; sicer dokažite nasprotno, katerega je župan k vojakom spravil, naj se oglasi. Posojilo je sklenil občinski odbor in istega odobrili delni odbor, ne pa sam župan, to vedite vi samostojni lažljivci, ki lažete, da je župan in odbor zato podpisal vojno posojilo, da so bili vojaščine prosti. Vemo dobro, da ste po krivici prišli do občinskega gospodarstva, toda ta čast ne bode trajala dolgo, to si je zapomnite.

CERKLJE PRI KRANJU.

»Dobro blago ne samo hvali,« pravi pregovor. Da je to res, dokazuje v »Domovini« naš g. nadučitelj »Cerklijanec« — ne njemu iz večine. Ker ga noče nihče hvaliti, se hvali sam. »Kdo je mnenil roke, ko je zapea vojna tromba, in smo «mi» ob plakajočih družinah biteli v klavirce?« Tako vpraša on, ki je med vojsko cenzuriral naša pisma, štel snope v kolicah, pomagal Avstriji meriti naše želodce, pobirati kovine in pritiskati na vojno posojilo. Dobro nam je še v spominu tisti shod v šoli, kjer sta se hudovala g. Lapajne in Pirnat na g. župnika češ, da so premalo poagitali za vojno posojilo in da jim v ta namen tudi ni bila odprta dvorana v Ljudskem domu. In ta človek si upa sedaj na javnem shodu trditi, da ni nikoli ljudem prigovarjal, naj podpisajo vojno posojilo. Ni nobeden ugovarjal, ker Cerklijanci niso imeli te navade. Pri kolekovanju bankovcev se je ravnal strogo po navodilu, pravi. Da te to res, je »Domoljub« že svojčas poročal; seveda je dobil g. L. posebna navo-

dila zase, kakršnih drugi niso prejeli. V cell samohvali v »Domovini« ne omenja, da ni res tako kolkoval, kakor je poročal »Domoljub«. Če je kolkoval tudi kak bankovec Nemške Avstrije, se to lahko pripeti, v Kropi je pa en sam bankovec spravil celo državo na rob groba, kakor so pisali listi J. D. S. — Glede šole se strinjamo z g. L. samo, da stavek: »Kolikor znaš, toliko veljaš,« obrnemo tudi na učitelje. Predvsem pa poskrbite najprej za zadostno število učiteljskih moči za šole, ki že dalje časa stoje zaprte, kot na St. Urški gori in v Tunjicah; potem nam pa dajte takih učiteljev, ki ne bodo »vso svojo učiteljsko plačo pustili v občini«, oziroma v gostilni. Sicer pa postane g. L. v najkrajšem času okrajni šolski nadzornik za naš okraj, kakor se hvali zopet sam. — Učitelj bodi samostojen uradnik, ne pa farovski hlapec« je zapisal naš L. v »Domovini«; zato je postal brž »samostojen« in zbira še druge take, ki bi bili radi samostojni, krog sebe za volitve. V ponos »Samostojnim« naj povemo, da g. Lapajne, birt in šlacunar Zvan in tesar Siugovec, vsi trije skupaj nimajo niti ene parcele. Tudi drugi »samostojni« so ugledni kmetje, kot Vahler in Jazbec iz Grada, katerih zgodovina zadnjih časov ni ravno častna. Gaber bo za župana, Tomažek iz Pešate in birt Gvazar iz Dvorjan — svetovalca, samostojen birt Korošec in kolar Prenar iz Poženika — odbornika. Ker se v celni občini nikjer toliko ne zabavlja čez vero in duhovnike kot v gostilni pri Korošcu in pri njegovem »štemlju«, ga bo Samostojna kmetijska stranka gotovo črtila, ker takih ne mara v svojo stranko. Tudi še nekaj drugih so ujeli, da so podpisali kandidatsko listo, »ker gre za kmetstvo koristno, kakor je trdil g. nadučitelj. Ali ni to sleparija? Ljudje, zakaj podpisujete, če ne veste, za kake koristi vam gre? Saj ste vendar med vojsko zadosti čutili, toliko vam znajo koristiti ljudje te vrste. — Kljub vsemu temu ima g. L. ponos, saj je ponosen že petelin na gnojcu tako piše v svoji »Domovini« in to je edina resnica, ki jo je ta mož dosedaj zapisal. Ko na bodo Cerklijanci izvedeli za vse njegove samostojne kmete, takrat bodo spoznali, da je res edina prava primera — »petelin na gnojcu«.

GORICE NAD KRANJEM.

Naši fantje in dekleta so zadnji noč priredili igro »Naša kri«. Kdor pozna vse težkoče ob takih prireditvah, mora reči, da zaslužijo igralci vso pohvalo. Pogum fantov in deklet bo pa gotovo obrodil lep sad: dober prispevek k zgradbi našega Doma. — Tudi v naše zatišje prihajajo prvi oznanjevalci občinskih volitev. Od vzhodne strani občine sta minuli tedna dva »samostojneža« slopomčila na »samostojni raj«. Tega sta obljubila v tem, ki bi se jima vsedli na limanice, pri njih bi bil vsak pristajal odbornik, zlata pšenica bi se jim vsipala izpod neba, pred nje pa bi navozili gore dobrega sladkorja. V znamenje boljših časov sta kazala kos linega kruha. Naši so pa zahrbtno spoznali, odšla sta nejevoljna.

ST. JAKOB OB SAVI.

Čet. izobraž. društvo vabi na predstavo, ki jo priredi v nedeljo 15. februarja v društvenem domu ob 3. uri. Na sporedu je petje, menini in moški zbor, in igri »Črevljara« ter »Vse naše«.

19. januarja sta se poročila Matevž in Jožet Kos s Frančiško Grčar in Marijo Erklavec. Pri tej priliki sta darovala društvu 70 K. Bož plačaj. Pari posnemajeta!

Z BLOK.

Umrli je dne 29. januarja t. l. v garnizijski bolnici v Ljubljani Jožef Urbas iz Volčjege. Ob prevratu je začel v laško ujetništvo, ker se mu je neizmerno slabo godilo. Pred nekoliko tedni so ga izpustili domov in nesei je s seboj kaj jetike, kateri je podlegel. Bil je fant, da malo takih. Vnet za vse dobro, je silno rad čital, bil je član izobr. društva, mnogo je deloval tudi v »Društvu« v Vavti vasi na Dolenjskem, posebno se je z vso vneto zavzemal za abstinenčno gibanje med mladino. Dobrega fanta je silno škoda — želimo mu večni mir pri Mariji, katero je vsikdar rad imel. — Ponesrečila se je

mirletna Štefanija Marinček iz Ravnika. Mati je »žehlala« otrok pa je padel v vrel lug in se je tako oparil, da je kmalu izdihnil svojo dušo!

IZ D. M. V POLJU.

Dne 29. novembra 1919 je bil na ukaz deželne vlade razpuščen občinski odbor v D. M. v Polju ter odstavljen župan Jakob Dimnik, kateri je vodil županstvo 19 let. Vzrok temu je, kakor dobesedno pravi odlok z dne 29. novembra 1919 št. 15.166: »Občinski odbor ne more in ni sposoben delovati v korist občine.« Kakor se je izza kulis izvedelo, se pritožba nanaša na dejstvo, ker je župan Dimnik odločen klerikalec, občinski tajnik Iga. Mrcina pa še večji klerikalec. To je torej greh, vsled katerega je občinski odbor z županom in tajnikom nesposoben, da bi ostal še nadalje na svojem mestu.

Razume se, da se je šlo tukajšnjim liberalcem samo za vladu v občini, četudi na veliko škodo davkoplačevalcev, kajti prejšnji dolgoletni tajnik Iga. Mrcina je dobival plače po 80 do 100 K mesečno in zadnje tri mesece pa po 130 K. Novi popolnoma neizkušeni tajnik pa je bil takoj nastavljen s plačo 700 K mesečno, dasi bi moral prejšnji tajnik po pogodbi delati še tri mesece za 130 K mesečno. Toda, kaj to našim močcem, kot so Mandelj, Benčina, Hromc i. dr. Davkoplačevalec, ti plačaj in molči!

Takoj po prevzetju se je začelo govoriti o velikanskem neredu v občinski pisarni in gospodarstvu. Človek bi mislil, da bodo vsaj župana Dimnika in tajnika Mrcina obesili na prvo drevo. Toda stroga in natančna revizija, katero je vodil nadsvetnik Zajc, je pokazala nasprotno. Kajti najmanjšega nerada niso našli. Sedaj stoji z dolgimi nosovi gospode Mandelj, Kavčič, Grad in drugi samostojneži in se čudijo, da ni najti goljufije v občinskih računih, dasi bi jo neizrečeno radi našli, kajti prekovali so jo vže naprej. Sedaj je edino upanje še volitev, pri kateri bodo po naši samostojneži doživeli še večje razočaranje. Gosp. dr. Žerjav si pa ima zapisati eno blamažo več v svoj spominski album.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Skubljenje gosi in rac.

Ker se v zadnjih letih reja gosi in rac v Sloveniji vedno bolj razširja, smatram za dobro, da naše gospodinjstvo opozorim na pravilno ravnanje in izkoriščanje perja, katero je danes zelo iskano in drago plačano. Dosedaj so naše kmetske gospodinjke uporabljale le ono perje, katero so dobile od zaklanih pišek, pur ali rac in gosi.

Pri plemenskih živalih se ni na to gledalo, da bi jih skubili in je vsled tega šlo vse perje v izgubo. Kakor znano, dozorijo perje naše perotnine meseca julija in avgusta. Vsled tega začne perje samo izpa-

dati in pravimo, da se živali golijo. Takrat je pravi čas, da perje oskubimo. Vsaka ptica ima na površju krovno perje, pod njim pa puhasto perje, katero je najbolj fino, mehko in prožno.

Puhasto perje se navadno loči od krovnega perja v tem, da je 1 do 2 krat dražje plačano.

Puh služi za napravo najfinejših pernic.

Drugo perje je vsled svoje trdosti manj vredno. Za kmetske razmere zadostuje, ako se porabi vse perje skupaj in se tako lastnosti obeh v srednji meri izravnajo. Mlade gosi in race skubemo enkrat na leto, in sicer ko so popolnoma doraščene, to je, ako se peruti čez rep križajo. Če smo se namenili živali pitati, jih sploh ne skubemo ali pa vsaj 1 in pol do 2 meseca prej, ker drugače izgubimo na mesu in masti ravno toliko, kolikor smo naskubili perja. Plemenske gosi in race skubimo tudi samo pred golenjem, torej enkrat na leto.

Skubenje se viši na ta-le način:

Gosi in race pustimo en dan preje na tekočo vodo, da si perje popolnoma ope-rejo. Na to jih zapremo lačne čez noč v prostoru, kjer nastelimo s čisto slamo. Živali morajo biti lačne in to zaradi tega, da ne ponesnažijo osebe, katera jih skube in obenem tudi perja.

Gos se ujame in se ji zvežejo noge. Da je delo prijetnejše, sedemo na nizki stolec, obrnemo gos s trebuhom kvišku, glavo pa jej stisnemo nekoliko med noge. Skub-sti pričnemo po malih šopkih s 3 prsti od vratu proti repu v nasprotni smeri rasti perja. Trebušno perje je navadno vse za-puh sposobno.

Ako smo vse perje na trebuhu oskubili, obrnemo gos in skubemo na hrbtu in pod perutmi. Na krilih in repu oskubimo le najfinejše perje. Trda peresa na repu, perutih in perje na vratu od korenine do glave ostane neoskubljen. Perje se mora lahko izpukniti, tako da gos ne čuti nobene bolečine. Ako gos pri skubljenju kriči in se pokaže kri v tulcih, takrat ni perje še popolnoma zrelo in je treba počakati. Po skubljenju je treba živali dobro krmiti, da jim novo perje še do mraza zraste.

Kakovost perja je odvisna od oskrbovanja in krmljenja perotnine. Pri dobri reji in tekoči vodi je perje boljše, kakor ono, kjer so le mlake na razpolago. Perje od živih živali je finejše in prožnejše kakor od zaklanih.

Ena pitovna gos da 130 do 140 gramov navadnega perja in 40 do 50 gramov puha. Ako redimo gosi poglavitno le zaradi perja, jih skubemo 3krat na leto in dobimo sorazmerno tudi več perja.

Naskubljen perje moramo v obeš-nih vrečah na zraku ali v loncih med krušno pečjo posušiti. S sušenjem se uniči morebitni mrčes v perju, perje postane trpežno in zelo prožno.

Bela barva perja ima prednost pred drugo.

Perje od rac je takorekoč iste vrednosti kot od gosi. Najmanj vredno perje je pa od kokoši, ker je zelo trdo.

Pozimi imamo v gospodinjstvu in v čb dolgih večerih dosti časa, da naskubljen perje ločimo od peresni reberc. Fer ista niso sposobna za polnjeje pernic. Ako bi

pustili celo perje, bi nam reberca prebodla pernico in prevleko. Pernice začnejo prasiiti in bi bile nevarne za oči in uho.

Pernice upošablajo za pokrivala v se-vernih krajih. Pri nas naj bi imela vsaka gospodinja pernice pod glavo in namesto odej, ki so napolnjene z vatelinom, bi se iste dale narediti iz puha. V mirnih časih je veljala 1 garnitura (1 par s puhom napolnjenih odej 150 do 200 K.

Take odeje so zelo lahke, fopke in zdrave. V sedanjih časih je perje zelo dra-go in ga posebno iščejo Francozi in Ang-leži.

Dragi prijatelj!

Z ozirom na vedno naraščajoče so-vraštvo in mržnjo med delavstvom, se ču-tim dolžnega, da Vam glede strankarstva in posebno še glede svetovnega naziranja, ki je izvor strankarstvu, pišem teh par vrstic. Moj namen je, da si tako javno pove-mo vsak svoje mnenje in prepričanje, jav-nost pa naj sodi, kdo ima prav. Tudi Vam moram odkritosrčno povedati, da sem se odločil za ta korak tudi zato, da se ložje prepričam, ali se res motim v svojem nazi-ranju, kakor mi Vi vedno očitate. Ker sem se namenil, da Vam svoje stališče tudi v podrobnosti kolikormogoče pojasnim, sem naprosil gospoda urednika »Domljuba«, naj mi dovoli Vam pisati daljše pismo, kar je gosp. urednik tudi blagohotno dovolil. Ker želim in sem pripravljen, da se o vsem pogovorimo, Vas lepo prosim, dragi prija-telj, da mi stavite tudi morebitna vpraša-nja ali protiugovore in sem pripravljen res-nico sprejeti tudi v tem slučaju, ako bi bila na Vaši strani. Zato upam, da se bomo raz-umeli in da bodo te vrstice gotovo pripo-mogle, da se ne bodo več ponavljali med delavstvom taki dogodki, kakor na social-demokr. železničarskem shodu v »Unio-nu«, in 8. XII. t. l. v »Mestnem domu« na shodu »Narodnih socialistov«. Svobodo moramo spoštovati. Vsak povej svobodno svoje mnenje. Vsakomur bodi svobodno tu-di delati za blagor proletarijata in blagor naroda. Nihče ne sme delati sile nikomur. Bodimo pa tudi dosledni in priznajmo vsa-komur, kar najdemo pri njem dobrega in obsodimo brezobzirno vse slabo tudi pri svojih somišljenikih in kar je glavno, tudi lastnih slabosti ne opravičujemo in zagovar-jajmo, marveč pokažimo odločno in resno voljo, da hočemo resnico sprejeti, pa naj bo kjerkoli.

Za danes dovolite mi, dragi prijatelj, par besed o veri. Vera, to je tisto najvaž-nejše vprašanje, ki je moramo vedno in povsod povdarjati. Saj veste dragi prijate-lji, da smo si glede socialnega in politične-ga naziranja še precej edini, čeprav ne po-polnoma, da pa imajo različna politična in socialna naziranja svoj izvor vselej v raz-ličnem svetovnem naziranju. Kaj ne? Kakšna razlika je, če si kdo izmed nas priza-deva za nebesa na tem, ali pa na onem svetu. Kdor nima vere v Boga in si priza-deva samo za nebesa na tem svetu, temu ni nič greh, četudi krade, slepari, odira uboge ljudi, živi nepošteno, gnjusno in pre-grešno. Kdor pa živi in dela za plačilo po smrti na onem svetu, ta se boji greha. Ži-

ni pošteno in noče delati krivic. Vse to pa ima za posledico, da če so ljudje bolj na eno, ali na drugo stran nagnjeni, se v družabnem in tudi v zasebnem življenju ta razlika občuti. Kakor sedaj n. pr. so ljudje splošno bolj goreči za nebesa na tem svetu, zato vidimo, in mi delavci tudi občutimo več krivic in hudobije. Kaj ne? Dragi prijatelj! To je resnica. Vendar bi se motil, ako bi kdo mislil, da se vsi ljudje ravnaajo po tako jasnih izkušnjah. Vsak normalen človek ima poleg spoznanja tudi prosto voljo, in se svobodno odločuje. Spoznanje resnice ni še merodajno, da človek resnico tudi sprejme marveč njegova volja. Ako kdo noče resnice sprejeti, ostane tud kljub spoznani resnici še lahko v zmoti. Da ne bomo samo modrovali, bo morda primernejše, da Vam to pojasnim z zgledom na Vas samih.

Vi, dragi prijatelj! pravite n. pr., da je bil Kristus prvi socialni demokrat. Pravite tudi, da je njegov nauk, nebesko lep in dober, lahko izvedljiv za vse ljudi, vse čase in vse kraje in pri vsaki stopinji človeške kulture, najbolj primeren. In kljub temu, nočete tega nauka sprejeti. Ja, še celo ta nauk sovražite in si prizadevate, da bi ta nauk odpravili iz šol in iz vsega javnega in zasebnega življenja. In za vse to sovraštvo in hudobijo se opravičujete edino le s tem, da kažete in se sklicujete na ljudi, ki so belali pohujšanje in krivice ravno s tem, da se niso ravnali v svojem življenju po nauku Kristusa. Kaj ne? Dragi prijatelj! Kako srečni bi bili mi vsi, posebno pa reveži delavci, če bi se vsi bogataši in izobraženci ravnali po nauku — »ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Po nauku Kristusa bi morali bogatini svoje premoženje tako upravljati in uživati, kakor bi ga ne imeli. Oni bi morali z zemeljskimi dobrinami nabirati zakladov za nebesa po smrti v večnosti. Ti ljudje pa se za ta nauk ne zmenijo. Živijo in strežejo le svojemu življenju in strastem. Za reveža se ne zmenijo, če trpi in strada. Samo da se njim dobro godi, tirajo cele mase v obup, nesrečo in v smrt. Vi dragi prijatelj! ste trdno prepričani, da če bi se ljudje ravnali po nauku Kristusa, da bi ne bilo za nas reveže takega gorja. In kaj delate? Namesto, da bi si prizadevali, da bi se nebeski nauk Kristusa udeležili v vsem našem zasebnem in javnem življenju, pridigate in oznanjate nauk kapitalistov, bogatašev, oderuhov, sleparjev, tatovov, morilcev in lažljivih goljufov, ki pravijo, da ni Boga ne hudiča, ne nebes ne pekla, da ni nič greh, delaj kar hočeš, da drugih nebes ni, kakor te, ki si jih človek sam ustvari na tem svetu itd. Namesto da bi si prizadevali, najprej sami po Kristusovem nauku živeti in potem tudi vse tiste gnusne lumpe, ki nas odirajo in zatirajo in tako grešno in gnusno žive, z lepim zgledom in odločnim nastopom, pa ne s silo, ampak z ljubeznijo izpreobrniti, hočete še tisto malo ljudi, ki so še poštene in verni s silo ob vero pripraviti. Prosim vas! Ali je to svoboda? Ali je to bratstvo in enakopravnost? Ali je to pravičnost moderno prosvetljenega človeka? Ali je to tista vaša narodna in mednarodna

demokracija? Ali je to delo, za združenje vsega proletariata za boj proti gnusni moderni buržuaziji in proti kapitalizmu.

*Ali ste že brali knjižico: Primate tat!
Stane samo 2 K.*

Čipkarstvo.

Čipkarstvo je v Sloveniji mnogo bolj razširjeno, kot se splošno misli. Gdčna. M. Cankar, učiteljica za čipkarstvo v Žirih, ceni število naših čipkaric precej nad deset tisoč. Vse te mnogobrojne delavke so danes nezaposlene, ker ni potrebnega sukanca. Upanje je, da pride v kratkem; in to bi bilo v največjem interesu čipkaric kakor tudi naše države. Brezposelna podpora je namreč, kakor se tudi zdi, neobhodno potrebna, vendar nenravno zlo za vsako ljudstvo, ki ima zdrave roke in glavo, obenem pa tudi neznosno breme za državno blagajno. Zato pa: dajte nam sukanca, dajte nam dela, s tem pa poštenega zaslužka in jela! Ko pa gre za naš zaslužek, ne smemo na noben način pozabiti, da »v edinosti je moč«! Le ako se organiziramo v čipkarskih združenjih, vse krajevne zadruge pa osnujejo svojo centralo ali osrednjo z drugo, ki naj jo država na vso moč podpira z denarjem in s svojimi strokovnjaki na polju združništva in čipkarske tehnike, le potem bomo lahko stopile čipkarice kot enakomočne pred kupce našega dragocenega blaga; le v tem slučaju bo čipkarstvo vrellec blagostanja za mnoge in ne samo za nekatere, kakor tako lepo poudarja gdčna. učiteljica v »Večernem listu« od 15. t. m.

K sodelovanju pri osrednji čipkarski zdruzi naj bi se pritegnile tudi druge naše gospodarske organizacije, ki stoje na temelju združne samopomoči ali pa vsaj niso kapitalistične, oderuške, stremeče le za kolikor mogoče velikim dobičkom, izzetim iz žuljev delovnega ljudstva.

Silno važen se mi zdi tudi predlog gdčne. Cankar, da naj bi osrednja čipkarska zadruga vzela v roko tudi lan, ga nakupovala naravnost od jugoslovanskega kmeta (in lanu v Jugoslaviji ni malo!) ter ga dala v predelavo v tovarne, dokler si ne osnuje sama svoje predilnice. Ako se izogne na ta način lan in predivo in sukanec desetim prekupcem, se bo to poznalo pri ceni sukančevi kot noč in dan in naše lepe čipke bodo lahko tekmovalle s celim svetom.

Seveda je pa treba za blago I. vrste tudi večjih klekljačic, ki se najlažje izurijo v dobrih šolah. Zato je skrbna nega čipkarskih šol državna in ljudska potreba. A vse ne bo nič pomagalo brez organizacije pri prodaji. Zato: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!« Vse za eno, ena za vse! to nam bodi geslo v bodočnosti, ne pa vsaka zase. Gosp. drž. nadzornik za domačo obrt Ivan Vogelnik bo gotovo vsako tozadevno prizadevanje podpiral na vso moč, kakor tudi država sama. Pošteno delo bodi naša želja, ne pa poniževalne podpore!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

Krištofu so se oči svetile liki dvoje solnec: »Jezes, petelin. Hej, ta je lep.« Stefana je spretno napravila pentljo ob boku z mečem opasanega junaka, pri tem je nekoliko nagnila glavo, da so se njeni zlatokostanjevi lasje v pomladnem vetriču razlili po belem vratu in po čudovitem čelu; dva zlatomodra metuljčka sta po zraku plavalala nad njenim vratom... tedaj je postal mož, ki jo je ljubil, ves pijan vsled njene lepote, in liki divji, vroči zametasti metuljček so se njegove ustnice pritisnile na njeno čelo, na katerem so se igrali kodrci njenih las, od veselja je zapel kos v grmovju, petelin je zaplahotal s peroti, veliki Štefanin bratec je od radosti poskočil kvišku, otrok pa je zajokal v zibelki. Kakor blisk se je umaknila lepa deklica in je rekla z jasnimi, karajočim pogledom:

»Oho, gospod! Kaj je bilo to? Če pa začnate tako, si pa lahko sami do konca vezete svojega petelina!«

On pa se je ponosno postavil po koncu in je rekel:

»Vsaka pokora mi je všeč, kako ne bi smel poljubiti tako sladkega deteta. Zakaj te je Bog naredil tako lepo, kaj morem jaz za to?«

»Nesramen človek ste, da veste, in se kaj takega ne spodobi!« ga je odločno zavrnila Stefana.

»Otroci!« je vzkliknila, »pojdimos k materi!«

Pospravila je svoje stvari in je s krepko roko dvignila zibelko. Kos na grmu je postal žalosten in je obmolnil. Henrik je poleg Stefane stopal proti hiši; imel je še trak na prsih in je rekel:

»Odpusti mi! Tako si podobna moji izvoljenki, nisem se mogel premagati. Težko nosiš, ti-li smem pomagati?«

»Ne,« je kratko zavrnila, »lahko nosim.« Da je tako kratkobesedna, tako hladna in trpka, to je Henrika še bolj podžigalo, kakor njena angelska lepota. Bolelo ga pa je v dno duše, da jej niso rdela nežna lica, da se jej niso iskriale lepe oči, ko je nesoč zibelko odklonila roko, s katero je hotel poprijeti za zibelko, in mu je mirno rekla:

»Tako, na svojo nevesto ste mislili, lepo, toda ta bi ne bila prav nič vesela, če bi vedela, kako nesramno se vedete. Take stvari niso dovoljene. Prepovedano je.«

»Kaj je prepovedano?« je vprašal. Krištof je naprej stekel v hišo.

Stefana je mirno pogledala v oči luteranskemu stotniku in je rekla:

»Katoličani naj še ne govore ne s krivoverci!«

»Tako, kje si pa zopet to našla?« je nevoljno vprašal.

»Tega nisem sama iznašla, to stoji v Kanizijevem katekizmu, tega se mi že v šoli učimo,« mu je odvrnila.

»Česa se učite v šoli?« se je hudoval. Brez strahu in rdečice mu je rekla z resno besedo:

»Krivoverci so izobčeni iz katoliške cerkve, ki je telo Kristusovo, zato so oropani duhovnega življenja in izveličanja. Ako se ne izpreobrnejo, zapadejo satanu in večni smrti. Zato naj katoličani beže pred njimi, kakor bežimo pred kužo in nalezljivo boleznijo. Tako smo se učili v Kanizijevem katekizmu, tako je pridigal tudi pater Albert.«

Luteranski stotnik je temno kakor nevihta gledal, ko je slišal Albertovo ime. Že zopet ta nesrečni meni! Ta rušilec miru! Še sedaj ne miruje! Še vedno psuje in siplje ogenj in žveplo na krivoverce, da trga srca od src, ljubezen od ljubezni, ta gorečnik?

»Tako, tako pridiguje Albert,« je trdo

rekel Henrik, »toda Jezus Kristus tega ni učil! Jezus Kristus je posebno ljubil one, ki so jih v njegovem času imenovali krivoverce. — Li ne stoji v vašem potvorjenem svetem Pismu, da je govoril s Samaritanko pri vodnjaku?«

Štefana se fino in zavedno smehljaja: »Nate sveto Pismo ni potrjeno. Jezus je govoril s poganko, toda zato, da bi jo izpreobrnil, pa ne za kratek čas.«

»Kateri evangelist pravi to? — Rad bi Albertu povedal,« je krolep od divje jeze hitro rekel, da bi bili vi katoličani lahko veseli, če bi bili vi vsi tako fastivredni kakor smo mi! Sicer pa naj psuje, kolikor mu je drago. Kaj me briga? Jutri poide v Pasavo pred sodišče, tam naj pridiga sodnikom, kolikor hoče; brez dvoma se bodo le-ti bolj izpodbujali nad njegovimi pridigami kakor mi.«

Štefana je pobledelela. »Kako pa veste, da bo pater Albert jutri —?« je vprašala in je vsa tresoč se z zibelko v roki obstala.

»Ker ga bom jaz sam peljal v št. Florijan,« je kratko odvrnil Henrik. Zakaj je tako pobledelela? Žal ji je nesramneža, ki jo je pahnil v nesrečo? Da, on! Vesela bi morala biti, da se je enkrat spravi iz kraja!

»Tako, vi ga boste peljali?« je zamišljeno predse rekla. »O ubogi gospod!«

Ravno sta dospela do hišnih vrat, ko je ven stopila Štefanina mati, ki je odpasala predpasnik in je mali Mihaelci, ki je poleg nje skakljala, gladila razkuštrane lase. Kristofek jo je skoraj prestrašil... stotnik da je prišel na vrt in da je tako lepo Štefko poljubil pod jablano. Dobra žena ni vedela, li naj bi se hudovala ali veselila, — ko pa je sedaj zazrla lepega, visokega gospoda, ki se je bližal tako prijazno govoreč s hčerko, je zmagała radost, z največjim spoštovanjem se mu je priklonila in je vprašala, česa želi milostivi gospod.

»Gospod stotnik je prišel zaradi pasu, torej, gospod, kakor hitro mi bo mogoče, ga bom dovršila,« je rekla Štefana in je zibelko postavila na tla.

»Ga mi li ne boš odpasala,« je rekel, »sicer pokvarim tvojo lepo pentljo s svojimi mokrimi rokami.«

»Nisem vaša dekla, odpasajte si ga sami,« je odločno odvrnila Štefana.

Mati jo je slišala in jo je pokregala: »Jemnesta, Štefka, oj ti jezik ti. — Dai, stori, kakor veli gospod.«

Henrik se je smejal: »Ne, mati, ničesar ti nimam veleli. Sam si je nelj trah in ga je dal Štefani. »Torej, deklica,« je rekel, »Bog te obvaruj. Ne zameri mi preveč, saj sem sicer prav dober fant.« Štefana je nekoliko zmajala z rameni in ga je resno pogledala. »Mi li ne verjameš?« vprašuje Henrik. Štefana je mislila na svetega duhovnika, ki mora po nedolžnem trpeti, ki bi mu tako rada prišla na pomoč, pogledala je stotniku naravnost v oči in mu je kakor od zgoraj razsvetljena rekla: »Rada vam bom verjela, gospod, samo prosila bi vas dokaza.« Henrik se je nagnil proti njej: »Kakšnega dokaza?« Resno je odgovorila: »Peljali boste moža božjega v št. Florijan, kajne? Prosim vas, ne ravnaite z njim tako kakor takrat v Frajzingu, takrat niste bili dobri, marveč sila hudobni, ne bodite več taki, sicer bi žalili Boga!«

Mati je prestrašena šepetala: »Za božjo voljo, Štefka! Otroci so molčali kakor miš.«

Henrik je rekel hladno in pikro:

»Takrat sem bil osel, da sem potegnil meč, ki si mi ga ti s svojo pogumno roko zdrobila, toda vedi, nikdar ne bom imel za moža božjega tega meniha, ki je hotel zanesti kugo v Štajer. Ne govori mi več o tem človeku, ničesar več nočem slišati o njem, naj bo to Bogu všeč ali ne. Vesel bom, kadar bo tam zunaj šez mejo, dosti hudega nam je že prizadel.«

»Saj ni res, nikdar ni hotel v Štajer zanesti kuge, nihče ni obolev za kugo, niti umrl!« je vzklila Štefana; o da bi vedel, da bi vedeli vsi — da bi smela govoriti — Albert je Štajer rešil kugel!

»Niš hudega ni storil, samo dobrote je delil kakor pravi apostol. Vi ne razumete tega, ker niste katoličan. Toda, to veste, da kuge ni bilo k nam. Zato vas prosim, gospod, dajte izpričevalo resnici in povejte duhovnim gospodom, ki pridejo ponj, po resnici in pra-

vici — sedaj je plaho in proseče uprla vanj svoje velike oči, in pred čudovitimi zvezdami teh oči se je moral raztopiti vsak srd kakor se raztopi led pred solnčnimi žarki; že je bilo zopet ujetu njegovo srce, in že je bil pripravljen, storiti vse, kar želi — »povejte resnico kakor pravi vitez, kar ste in hočete biti!« — nagnil se je k njej in jo je gledal s čudovito plamtečim pogledom:

»— pravi vitez sem —?«

»— da Albert ni zanesel kuge, marveč, da ji je hotel zapreti pot, kakor to hotel tudi vaš oče — samo vaš oče se je boril zoper njo s človeškimi sredstvi, s človeško močjo, gospod Albert pa z duhovno močjo. Prosim vas prav lepo, povejte to!«

»Pa jaz ne verujem tega!« je rekel.

»Pa je vendar res, Bog vel!« je odgovorila.

Njegovo srce je postalo kakor vosek v njenih rokah, ker je, prvič, z zaupanjem govorila k njemu. Toda, ta menih, ta — ki jo je spravil na sramotni oder! — In ravno tega naj zagovarja, tega naj brani, ki jo uči, naj beži pred krivoverci — kakor pred kugo!

Grizel si je ustnice.

»Ne maram zanj!« je kratko rekel. »Kaj ti je vendar do njega?« je naenkrat prežeč vzklil, temni pogled mu je postal trd in bodeč, »da tako dobro misliš o njem, ki ti je prizadel toliko bridkosti.«

Štefana mora govoriti, sicer bi utegnila pasti kaka senca na svetega moža:

»Moj izpovednik je, moj duhovni oče v Kristu, telesni oče so mi že tako umrli.«

Te nedolžne besede nedolžne deklice so ga zopet pomirile in so umorile strašni sum, ki se je začel vzbujati v njegovem od ljubezni ranjenem srcu. Nekoč je Štefana v sodni dvorani prav to izpovedala njegovemu očetu, ki se je zasmehljivo smejal, Henrik se ne smeji. Menih se mu ne smili, pač pa ima globoko sočutje z deklico.

»Kdaj so ti umrli oče? je vprašal.

»Že nad eno leto so mrtvi,« je odvrnila, »zato smo zapustili Admont.«

»Gotovo so bili dober mož,« je rekel z ljubeznivim, krotkim glasom.

»Pa še kako!« se je smehljala. »Pa gospod Albert je tudi dober.«

Henrik je zamajal z glavjo. »Še vedno ne verjamem!« je smejoč se ugovarjal. »No, ker tako lepo prosiš, mu ne bom nasprotoval in bom izpovedal o kugi resnico, kakor jo vem.« Nato je trmasto postavil: »Drugega ne obljubim nič.« Toda v srcu ji obljubila vse, — prav vse, kar le želi.

Na pragu ji je že v drugič podal roko, in Štefana mu je ni tako hitro odmaknila, kajti mislila je pri sebi: Ta mož bo izročil gospoda patra duhovski gosposki, in obljubil je, da mu nič žalega ne bo storil.

Ko je Štefanina mala roka par trenutkov počivala v Henrikovi roki, se mu je zdelo, da je sedaj ves svet njegov. Ko je nato ljubko dvignila prst in mu je rekla: »Gospod, pa ne pozabiti!«, so se mu odprla nebesa in so zagodli vsi angelci. »Čuj,« jo je s svetlimi, krasnimi očmi vprašal: »je bilo tisto na vrtu res tako hudo?«

Hej — je bila že pri materi in bratcih ter sestrakah — Stopil je na cesto, še nikdar ni bilo nebo tako modro, Štaira še nikdar tako zelena, ptiči še nikdar niso tako čudovito peli, še nikdar v Vizerfeldu ni bilo tako lepo kakor danes — Odhajal je z žarečim obrazom, s plamtečimi očmi, kakor bi bil ravnokar prišel iz raja: bil je v raj, in tam v tem rajcu cvete jablana, in tam je bila lepa Eva, ne, ne Eva, tam biva angel, najlepši, kar jih je ustvaril Bog.

Štefana se je vrnila v gostilniško sobo, kjer je začela pospravljati žlice in kozarce; tedaj je mati stopila na prag in je hotela nekaj brati na resnih, vase vtopljenih potezah Štefaninega obraza. Stopila je h hčerki, z materinimi očmi je skrbno motrila njen obraz in ji je rekla s prikritim veseljem, za katero ne more kaj: »Štefka, Kristofek je rekel, da te je stotnik poljubil, je-li to res?«

»Res,« je mirno odvrnila Štefana. »mamica, glej, na tem-le kamenitem vrču je pa

odkrušen rob,« je opomnila, »so pa že ljudje z njim razbijali po mizi. — Res, ta nesramni človek,« je rekla in je uprla v mater svoje nedolžne otroške oči, »si je dovolil to šalo, toda pošteno sem mu povedala, da se to ne spodobí, pa kaj se kočje, je pač krivoverec.«

»Pa je tudi visok in plemenit gospod,« je skoraj proseče šepetala mati; nato je položila svojo od dela težko roko Štefani na ramo in je rekla:

»Štefka, če te gospod tako rad vidi in ti je tako dober, bi bila to lahko za nas sreča, moj Bog, kaka sreča... potem to ni bilo nesodobno, da te je poljubil; saj je tudi tvoj rajni oče meni dal poljub, ko sva zaplesala prvič valček na vrtu...«

Tedaj se je Štefana na glas zasmejala: »Jei, mamica, kaj pa vendar misliš? — Seveda, rada verjamem, da te je oče imel rad in da ti je dal iz ljubezni poljub,« je rekla materi, ki so ji silile solze iz oči, in ji je gladila lice. »prav rada verjamem. Toda kaj misliš o stotniku. Brez sramu je; vrh tega ima tako že nevesto, pa je pozabil na to, kar se spodobí.«

»Da ima nevesto?« je bridko varana rekla mati. Zvezda sreče, ki se je tako čudovito zabliščala pred njo, je zopet ugašala... Govost ni več v hišo, zaslužek je slab, nevarnost je tu da jo zopet postavijo na cesto, oj, pa pride štajerski stotnik in poljubi njeno dete, ta ponosni, pogumni stotnik, ki v Štairu več velja kakor sam njegov oče, ki more storiti, kar se mu poljubi in se ne boji nikogar, tudi sodnika ne.

Toda nič ni, prazne sanje. Rojeni smo pod nesrečno zvezdo. Oj! že je gledala svoje dete v zlati kočiji, z zlato krono na glavi. Kako je bila vesela, ko je stotnik tako dolgo govoril s Štefano tam na pragu... Pa ima že nevesto!

(D dalje.)

Trpite na revmatizmu in gihtičnih bolečinah? Vdrnjenje s pravim Fellerjevim fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 27 K.

Rabite milo-odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza-kroglice izvršujejo svojo dolžnost 6 skatljic 12 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 5 K. Zelo dober okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 12 K. — Omot in poština posebej, a najceneje. Engen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. E

Cementne cevi, strešnik, grobne oklepe, stopnice iz umetnega kamna i. t. d. nudi F. Banda & drug, Ljubljana, Karlovska c. 8.

Trgovski učenec

ki ima veselje do trgovine se sprejme pri tvrdki **MARTIN PLUT, Črnomelj, Belokrajina.**

Vabilo

na

redni občni zbor

Konsumnega društva v St. Jerneju,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. svečana ob 3. uri popoldne v dvorani Društvenega doma.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru
2. Poročilo načelstva
3. Poročilo nadzorstva
4. Potrjevanje računskega zaključka za 1. 1919.
5. Volitev načelstva
6. Volitev nadzorstva
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor vsled premalega številca zadržnikov ne bil sklicen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu drug občni zbor.

Načelstvo.

Durolit smole prosti specialni asfaltni strešni papir dobavljiva

„Asphalton“ akojska družba za asfalt in
kemično tehnično industrijo
Dunaj IX. Liechtensteinstrasse 20.
Tovarni Dunaj-Brno, 5327

Miši - podgane stencice - ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porablja moje
najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot:
proti poljskim mišim 7 K, za podgane in miši 7 K,
za ščurke 8 K, posebno močna tinktura za stencice
7 K, uničevalec moljev 6 K, prašek proti mrčesom
6 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 4 in 8 K, mazilo
za uši pri živini 4 in 8 K, prašek za uši v obleki in
perilu 6 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na ze-
lenjadi (unič. rastl.) 6 K, prašek proti mravljam 6 K.
Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

Manufakturna in modna trgovina IVANKA PRAPROTNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29
priporoča veliko izbiro raznovrstnega blaga za
moške in ženske oblike, svilu in volnenega,
kontenine, cvilha, odeja, nogavice, robce in raz-
nega perila Najboljše vrste sukanec. Kdor hoče
dobro blago in poceni kupiti, naj se obrne na
to domačo trgovino! Vzorce se ne razpošiljaajo!

Imate bolečino? V leu?
V celim telesu? Vas muči
glavobol? Trganje po u-
dih? Trpite na reumatizmu
in gihtu? Ste se prehladi-
li? Ne morete spati? Niti
delati? Ste nervozni in
preveč občutljivi za mrzli
zrak?

Poizkusite vendar Feller-
jev pravi Elzafluid! Čudili
se bode! Občutili bode
čuvstvo zadovoljnosti! Re-
šeni ste bolečin in hvalite
Fellerjev Elzafluid kot do-
brega prijatelja v budih
dneh. 6 dvojnatih ali 2 ve-
liki specialni steklenici
27 K. Zagorski sok proti

kašlju in prsim bolečinam, 1 steklenica 5 K.

Vaš želodec ni v redu? Trpite na počasni
prebavi? Slabem apetitu? Rabiite mi-
nesljivo odvajajoče sredstvo?

Oj, kako bode zadovoljni, ako samo pol-
kusite Fellerjeve prave Elza-kroglice! Te so
res dobre! 6 skatljic 12 K. Želodec okrepju-
joča švedska tinktura, 1 velika steklenica
12 K. Pravi balsam, 12 malih steklenic 30 K.

Lahko se na-
ročite!

Fellerjev Elza-
mrčesni pra-
šek, 1 vel. skat-
lja 3 K. Zobne
kapljice, ste-
klenica 3 K - v.
Očesne kaplji-
ce 3 K - v. Za-
nesljivo mazilo
zoper srbečino
in srbečico, lon-
ček 10 K. Močna francovka v steklenicah po
6 K in 16 K. Omot in poština posebej, a naj-
ceneje! Eugen V. Feller, lekarnar, Štubica
domja, Elzatrž št. 10, Hrvatska.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomajkanju krme
ko se uporablja nadomestilna sredstva za krmi-
la pa se primeža dvakrat na teden. Pratek
Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil
najvišje kolajne na razstavah v Londonu, a Pa-
rizu, v Rimu in na Dunaju. Tisočigospodarjev
hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga
ponovno rabiijo. 5 zavojev praška Mastin zado-
stuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola.
Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgo-
vinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5
zavojev Mastina 20-50 poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje,
lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaj, Ne
smrdi, nimaže perilo. 1 lonček 6 kron. Po pošti
kron 9-50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Kuharica k večjemu gospodinjstvu

Ponudbe pod „Kuharica 532“ upravo.

Cenjenim starim in novim odjemalcem
uljudno naznanjam, da sem ravnokar dobila
veliko izbiro

volnenega šofa, cvilha in dru- zega manufakturnega blaga, dalje nogavic, sukanca (evirna) in kraval.

Uzorce se ne pošiljaajo zaradi prehitrega
menjavanja drugega blaga.

S spoštovanjem se priporoča

Marija Rogelj, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 38.

Pozor!

Lesni proizvođači in
posredovalci z de-
žele. Ponudite trame
od 38 do 9/11 od 4
in naprej. Ponudbe
pod „Stavbeno pod-
jetje“ na Anončni za-
vod Drago Beseljak,
Ljubljana, Cankar-
jevo nabr. 5.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4793

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je
največja slovenska posojilnica in je
imela koncem marca 1919 nad 40 mi-
lijonov kron vlog in nad 1 milijon
enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.